

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GULDSMED
ANTON MICHELSEN
HANS
VIRKSOMHED OG SLÆGTSKABSKREDS

I ANLEDNING AF
HUNDREDAARSDAGEN FOR HANS FØDSEL
DEN 1. JULI 1909

KØBENHAVN MDCCCXCIX

GULDSMED ANTON MICHELSEN

GULDSMED
ANTON MICHELSEN
HANS VIRKSOMHED OG SLÆGTSKABSKREDS

I ANLEDNING AF
HUNDREDAARSDAGEN FOR HANS FØDSEL
DEN 1. JULI 1909

UDARBEJDET FOR EN DEL PAA
ERINDRINGER I FAMILIEN AF
EILER NYSTRØM

KØBENHAVN MDCCCXCIX
IKKE I BOGHANDELEN

OPLAGETS STØRRELSE
250 NUMMEREREDE EKSEMPLARER

№ 55

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR)
BILLEDERNE UDFØRTE I F. HENDRIKSENS REPRODUKTIONSATELIER

FORORD.

Det er god gammel Skik — ikke mindst blandt Industriens og Haandværkets Mænd — paa de store Mærkedage i Bedriftens Liv, for en kort Stund at standse op i Udviklingen og lade Blikket glide hen over de forbigangne Tider, se hvad de bragte af godt og ondt og betragte Spiren til Værket som det nu slaar i Flor. I vore Dage, da Udviklingen hastet afsted, hvileløs og urolig som ingensinde, melder Trangen til historisk Tilbageskuen sig som en naturlig Hvilestund efter en lang anstrengt Arbejdsdag, der den Dag i Morgen fortsættes med ilfærdig Stræben. —

I Aar falder Hundreedaarsdagen for den Mands Fødsel, der skable det Michelsen'ske Juveleretablissement. Dets Indsats i Landets Kunstindustri, dets Bidrag til Smagens Højnelse inden for sit særlige Omraade er ubestridte Kendsgerninger. Den Mand, der lagde Grunden, var en jævn Mand, men dygtig i sit Fag, med Lyst og Evne til at fremme sin Haandværk. Stod Heldet ham end bi, havde han dog sin egen Energi at takke for, at hans Bedrift skød sig frem i første Række.

Den nuværende Indehaver har ønsket udsendt en kort Skildring af denne Mands Liv og Virksomhed, hans Hjem og hans Slægt. Skønt Skildringen efter sin Natur ikke bærer Bud til en større Læsekreds, vil der dog hist og her findes Smaatræk, der belyser borgerligt Familieliv i det nittende Aarhundrede; det ejendommelige gamle Hjem paa Kongens Nytorv, hvor Anton Michelsens rigtbegavede Hustru dannede Midtpunktet, var et Samlingssted for mange af Datidens bedste Navne i dansk Kulturliv.

Det har været til stor Lettelse under Arbejdet, at Hofjuveler CARL MICHELSEN i Tidens Løb selv har samlet en Del Materiale til Skriftet; med Pietet har han værnet om Slægtens gamle Minder. Familiens ældre Genealogi skyldes Assistent ved Landsarkivet i Odense WILLIAM NORVIN, der harkunnet følge denne fynske Landsbyfamilie saa langt tilbage i Tiden som til Midten af det syttende Aarhundrede.

Juni 1909.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	SIDE
ANTON MICHESENS SLÆGT	9.
IDA MICHESENS BARNDOMSHJEM.....	25.
ANTON MICHESEN	40.
HENVISNINGER OG MINDRE OPLYSNINGER	83.
FORTEGNELSE OVER BILLEDERNE	93.

SLÆGTTAVLER.

Parti fra Hasmark.

ANTON MICHELSENS SLÆGT.

MELLEM Kattegat og Odense Fjord ligger paa Fyns Land i Norup Sogn Landsbyen *Hasmark*, ikke langt fra det gamle minderige Hofmansgave, eller som det hed i fordums Dage Bøttigersholm og endnu tidligere Qvitzovsholm. Byen, der nu er ved at vokse sig stor, med Filialkirke og Andelsmejeri, havde i ældre Tid en Skole, en Vindmølle og som andre Landsbyer — en Smed. Blandt de Hasmark Smede tæller Anton Michelsen sine Forfædre; hans Faders Vugge stod i denne By, hvor Slægten, Generation efter anden, har resideret i Smedens Hus Aarhundreder igennem.

Hvad vi ved om Slægten i fremfarne Tider er i Følge Sagens Natur ikke meget; det er jævne, brave Bønderfolk, der ikke har øvet nogen ond Gerning eller Stimandsfærd, men paa den anden Side heller ikke har hævet sig op over deres Omgivelser. De har passet Bedriften, røgtet Hus og Hjem, giftet sig og sat Børn i Verden for sluttelig at synke i Graven som hæderlige og velansete Folk i Byen. Vi ved kun, hvad de Norup Kirkebøger fortæller os om dem.

Den første Mand af Slægten, vi kender, er PEDER CHRISTENSEN SMED i Hasmark. Han er født paa Trediveaarskrigens Tid, ved Aar 1624, og indlod sig tre Gange i Ægteskab, den sidste Gang, da han var et halvt Hundrede Aar gammel, med en tyveaarig Pige. Med de to Hustruer havde han fem Børn og døde 1689. Hans første-fødte Søn CHRISTEN SMED (1654—1737) arvede Bedriften og ef-

terlod den atter, ikke til sin ældste, men sin yngste Søn CHRISTIAN SMED (1701—57). Blandt dennes Sønner finder vi MICHEL SMED (1739—1816) og fra ham stammer Navnet, som den her omhandlede Gren af Familien nu bærer. Alle disse hører hjemme i den danske Bondes Trængselstid, da Hovarbejde og Stavnsbaand lagde tunge

Smedemester og Stiftsdyrlæge PEDER MICHELSEN.
(Efter Akvarel).

sløvende Byrder paa hans Skuldre, men fra Michel Smeds Tid synes der at være kommen Higen og Fremadstræben ind i Familien.

Af Michels fire Sønner var PEDER MICHELSEN den yngste, født i Hasmark og døbt i Norup den 4. September 1774. Han var en flittig og velbegavet Dreng, der trængte til noget mere end den almindelige Landsbylærdom, men efter Tidens Skik og Slægtens Traditioner valgte han sin Livsgerning inden for Familiens hævdevundne Virkeomraade. Derfor blev han først Smed, men en Snes

Aar gammel sendtes han af Fyns Stiftamt til Veterinærskolen i København, hvor han undervistes paa offentlig Regning; han studerede bl. a. under P. C. Abildgaard og tog i 1796 sin Dyrlegeeksamen med første Karakter. Han drog saa hjem til Fyn og nedsatte sig en Tid i sin fædrene By Hasmark som Kursmed, den

METTE MICHELSEN.
(Efter Akvarel).

gængse Betegnelse for Datidens Dyr læger, der ligesom de kirurgiske Barberer udøvede en Art Mellemting mellem Haandværk og Lægekunst. Familiens gamle Landsbysmedje blev siden overtaget af Broderen Rasmus Smed (f. 1769) og blev først nedrevet i Efteraaret 1907. Bygningen havde blyindfattede Ruder og var paa Forsiden forsynet med Aarstallet 1752 i Smedejernschifre; Kampestensgrunden ligger der endnu.

Peder Michelsens Ophold i Hasmark varede dog kun en kort

Tid, thi i 1799 slog han sig ned i Landsbyen Martofte i Stubberup Sogn paa Hindsholm og kaldes her Stiftskursmed. Ved samme Tid — 4. Maj 1799 — holdt han Bryllup i Odense med METTE NIELSDATTER, en Gaardmandsdatter fra Norup Sogn. Hendes Fader Niels Larsen havde i sin Tid været Forvalter paa Hofmangave, blev gift med Mejersken paa Gaarden og fik efter Brylluppet Avlsgaarden Pugholm under Einsidelsborg i Forpagtning; her fødtes Datteren Mette 4. November 1775. Siden fik Niels Larsen Gaard i Fæste under Hofmangave og døde i Hasmark 1804.

Med sin unge Hustru tog Peder Michelsen Bolig i Martofte, men længe varede det ikke, før han søgte ind til Fyns Hovedstad. I Sommeren 1800 fik han tilskødet en Gaard paa Nedergade (nuværende Nr. 20), hvor han nedsatte sig; her fødtes Sønnen Anton 1809. Næste Foraar (1810) købte han en anden Gaard i samme Gade (nuværende Nr. 33), og dette blev Børnenes egentlige Barnedomshjem; mod Gaden laa et to Etages Forhus og Haven strakte sig helt ned til Aaen.

Peder Michelsen, der allerede 1801 var Medlem af Odense Smedelav, drev der i Byen foruden sin Dyrlægekunst det største Smedeværksted, der den Gang fandtes paa Fyn. Mange smukke og kunstfærdige Sager udgik herfra, og navnlig var Vognmageriet, der havde stor Betydning paa Grund af Rejselivets og Kommunikationernes daværende Udvikling, et Felt, han kastede sig over; mange prægtige Wienervogne vides at være udgaaet fra Peder Michelsens Værksted. At han var Fyns Guvernør, Prins Christian Frederiks Leverandør, er en Selvfølge, ligeledes at Aristokratiet søgte til ham. En af Michelsens Døtre, Elisabeth, fortæller i nogle efterladte Optegnelser ganske pudsigt, hvorledes Baron A. C. v. Holsten-Charisius, da han skulde paa Rejse med sin nygifte Hustru, bestilte en Wienervogn, hvor der over Bagsædet skulde hænge en Vugge til den ventede Arving. Ogsaa andre mærkelige Ting blev til paa Peder Michelsens Værksted. I den første Snes Aar af Aarhundredet begyndte det mekaniske Projektmageri at florere her i Landet; selvstyrende Baade og mekaniske Køretøjer forevistes offentlig, ja selv en saa mærkværdig Indretning som en Trillebør, der kunde køre paa Vandet, stillede en Mand til Skue i København. Vor Peder Michelsen synes at have haft en Rem af

Opfinderhuden. En Tid syslede han nemlig med en Vogn, der kunde køre uden Heste. Der var fire lave Hjul under og Drivkraften frembragtes ved et Haandsving; bagved stod en Mand og styrede Køretøjet ved en Art Ror. En Aftenstund efter Sengetid stillede Vognen op paa Nedergade, bemandedes med Michelsen selv, Sønnen Gustav og et Par andre samt Husets ældste Datter som kvindelig Passager, og saa gik det ned ad Gaden, over Møllebro

PEDER MICHELSEN med Familie.

(Silhouet med malet Baggrund. — Fra Venstre til Højre: GUSTAV, FREDERIK, METTE MICHELSEN med LARS FERDINAND, ELISABETH, CAROLINE, NIELS CHRISTIAN, ANTON samt PEDER MICHELSEN selv).

og ud ad Nyborg Landevej. Maskinen var imidlertid ikke tilfredsstillende, skulde atter paa Værkstedet, men havnede paa Loftet for sluttelig at gaa i Glemmebogen. En mere praktisk Opfindelse var nogle støbte, uopslidelige Mølletærner, hvis Fabrikation var en Hemmelighed i Familien og som lod til at have god Afsætning.

Peder Michelsen betegnes jævnlig som Stiftskursmed og senere som Stiftsdyrlæge. Det har dog næppe været nogen særlig Embedsstilling, som man kunde fristes til at antage, men skyldes vistnok

den Omstændighed, at han — saaledes som det ofte var Tilfældet — var bleven sendt til Veterinærskolen af Stiftet, og ikke af en privat Godsbesidder. Imidlertid synes Peder Michelsen nu og da i denne sin Egenskab at have faaet Ordre til at tilse Stiftets andre Dyr læger, naar smitsomme Sygdomme blandt Dyrene brød ud, og Smedeværkstedet bestyredes da af en dertil antaget Mester. Iøvrigt var han en anset Mand i Byen, var Lavsoldermand 1814—16 og eligeret Borger fra 8. Decbr. 1819; i 1825 var han disse udvalgte Borgeres Formand. I en Alder af 56 Aar døde han Paaske-dag 1830, den 11. April, og stedtes til Hvile paa Odense Assistenskirkegaard.

Efter Michelsens Død fortsattes Smedeforretningen. Børnene, der paa en enkelt Undtagelse nær var fra Haanden, havde for de flestes Vedkommende allerede forladt det fædrene Hjem og var navnlig søgt over til Hovedstaden. Det faldt derfor naturligt, at Mette Michelsen, efter at hun havde overgivet Bedriften i en af Sønnernes Hænder og havde sendt den yngste i Handelslære, et Par Aar efter sin Mands Død drog med Anton til København.

Ægteparret Michelsen havde otte Børn, seks Sønner og to Døtre. Med Undtagelse af Anton gives her korte Rids over deres Liv og Skæbne.

Den førstefødte var Sønnen GUSTAV MICHAEL, der havde set Lyset i Martofte den 25. Februar 1800. Som lille Barn fik han Kopper, og det fortælles, at den omsorgsfulde Moder indsyede hans Arme og bandt dem fast til Vuggen, for at han skulde ligge rolig og derved undgaa de skæmmende Ar; dette ejendommelige Husraad hjalp dog ikke stort, og Livet igennem bar han Mærker i Ansigtet af den frygtede Sygdom. Som Dreng, mens han gik i Latinskolen i Odense, viste han Anlæg for Portrættegning, og Grevinden paa Gyldensteen, der interesserede sig for den lille Kunstner, tog ham med hjem og beholdt ham flere Dage. Efter at han var gaaet ud af Latinskolen, men uden at tage Eksamen, kom han paa Faderens Værksted. Drengen, der var et lyst Hoved og flink til mange forskellige Ting, syslede her med Mekanik, hvortil han havde erhvervet sig de nødvendige Forudsætninger ved at høre Forelæsninger over Eksperimentalfysik hos Jakob Saxtorph,

som 1818 var bleven Rektor i Odense. Maaske var det ogsaa Gustav, der var den egentlige Mester for den nys omtalte mekaniske Vogn; i hvert Fald vides han at have forfærdiget en Brandsprøjte og en Offenbacher-Vogn med særegne Indretninger. Imidlertid, da Faderen i ham saa sin Arvtager og Efterfølger, sendtes han 1821 til København for at blive Veterinær, bestod ogsaa sin Dyr læge-

GUSTAV MICHELSEN 1829.
(Efter en Tegning af Emilius Bærentzen).

eksamen 1825, men syntes ikke om at vende tilbage til Fyns Hovedstad. Kunsten tiltrak ham; han havde ved sin Ankomst til København lært den senere bekendte Portrætmaler og Litograf Emilius Bærentzen at kende, og denne havde tilskyndet ham til at søge Akademiet, hvor han ogsaa vandt Sølvmedaille. Han rev sig dog atter løs og vendte Interessen mod sit oprindelige Studium, og paa Prins Christian Frederiks Anbefaling fik han 1825 et treaarigt Rejsestipendium for i Udlandet at sætte sig ind i Veterinær-

væsen og Mekanik. Det blev dog overvejende Husdyravlen, der kom til at beskæftige ham paa hans Studierejse, især Hesteavl og Faareavl, der i Datidens Landvæsen spillede en vigtig Rolle. Til det berømte Landvæsensakademi i Möglin, hvor Statsraad Thaer residerede, søgte Gustav Michelsen hen og vandt sin Lærers Tillid og Yndest, tillige til det kgl. prøjsiske Hovedstutteri Trakehnen i Lithauen, hvor han opholdt sig 1826. Foruden i Tyskland — en Tid studerede han ogsaa i Göttingen — var han i Ungarn og Spanien. Prinsen var meget tilfreds med de Indberetninger, som det paalaa ham som kgl. Stipendiarius at sende hjem, og udtalte sig anerkendende om ham for Faderen.

Da Gustav Michelsen i 1828 var vendt tilbage, var han i nogle Aar Dyrslæge ved de kgl. Gaarde paa Sjælland og i Jylland og tillige overdroges det ham bl. a. at forbedre Schæferierne under det Classenske Fideikommis, indkøbe Væddere o. desl., ligesom han senere (fra 1830) som Inspektør paa Lerchenborg sørgede for Anlæget af denne Art Landbrugsvirksomhed, der stadig vedblev at beskæftige ham; saaledes fik han i 1840 Understøttelse af Finanskassen til Fremstilling af en ny Uldmaaler, hvorved hans mekaniske Kundskaber var kommet ham til gode. Paa Hesteavlens Omraade, der ogsaa laa hans Interesser nær, virkede han med Iver for Tilførsel af Fuldblod, ligesom Hestevæddeløbene i ham havde en ivrig Talsmand. De første egentlige Væddeløb fandt her i Landet netop Sted i 1833 og 34 og sattes i Scene paa Blegdamsfælleden i København, i 1834 tillige i Michelsens Fødeby Odense. Ved Væddeløbene 1838 paa Augustenborg var han til Stede efter Indbydelse af Hertugen, der herhjemme var Foregangsmanden paa dette Felt. — Efter at han i 1832, 5. Juli, var bleven Landvæsenskommissær i Holbæk Amt fik han ganske kort efter, 24. Juli, Rang med Kammerraader og var desuden en Tid Stutterikommissær; Landhusholdningsselskabet havde kort i Forvejen tilkendt ham den i 1831 udsatte Belønning for Besvarelsen af et Prisspørgsmaal om de aarlige Hingstepræmier. I Sommeren 1833 var han atter paa Studierejse i Tyskland og modtog fra Direktionen for Stutterivæsenet en Pengesum til Udvidelse af sin Rejseplan, og gjorde siden adskillige Udenlandsrejser, bl. a. til Landmandsforsamlinger, for at købe Faar til private etc. Da Veterinærskolen i Maj 1837 fik

Tilladelse til at antage Docenter, som indtil videre skulde holde Forelæsninger, var Gustav Michelsen blandt disse; han søgte senere fast Ansættelse, men Forholdene tillod det ikke, og han vedblev til sin Død at være Hjælpelærer, navnlig i Husdyravl og Husdyrenes Benyttelse, hvori Michelsen mente vi stod mere end tyve Aar tilbage for vore Naboer. Han var den første, der holdt egentlige Forelæsninger om Hestens Beslag, og inden for dette Omraade var han ikke blot en dygtig Teoretiker, men tillige en udmærket praktisk Beslagsmed. Michelsen viste sig her, saa vel som ved sine offentlige Foredrag over Landøkonomi, som en dygtig og livlig Lærer; i det hele var han en velbegavet Mand, men som B. Bang bemærker, synes han at have savnet Grundighed og dybere Studium, og hans Foretagender mødtes undertiden af skarp Kritik; ofte følte han sig vist selv miskendt. Hans Skribentvirksomhed falder udelukkende ind under den fagmæssige Landvæsenlitteratur; i 1833—34 udgav han Ugeskriftet »Landøkonomisk Veterinærtidende«.

Han giftede sig 1845 med MURDOCHINE NICOLINE BRINCK, men døde efter knap et Aars Ægteskab i en ung Alder den 28. Juni 1846. Et Hjerteonde hidførte pludselig hans Død. Gustav Michelsens Hustru, der fødtes 12. Juni 1817, var Datter af Murdoch Nicolay Brinck i Ægteskab med Andrea Cathrine Bang. Faderen var Ejer af »Friheden«, en stor Gaard i Birkerød Sogn, men døde forinden hendes Fødsel; et af de saakaldte »Seks Søstre«, der indtil for faa Aar siden laa ved Børsen, tilhørte den Gang Moderens Familie, og Gustav Michelsen boede her en Tid forinden sit Giftermaal. Murdochine Michelsen blev efter sin første Mands Død gift den 19. December 1852 med August W. Müller, der var født i Berlin 11. Juni 1816, men siden var kommet til København, hvor han en Tid vikarierede som Præst ved Petri tyske Kirke. I 1881 rejste Familien til Berlin, hvor Mand og Kone døde i Maj 1892, Pastor Müller først, Hustruen en Ugestid efter.

Gustavs ældste Søster var CAROLINE KIRSTINE MICHELSEN. Hun var født i Odense den 9. April 1802 og skal i sin Ungdom have været en straalende Skønhed. Fem og tyve Aar gammel indgik hun den 9. November 1827 Ægteskab med Kammerlakaj hos Christian Frederik, JENS HANSEN, der var mange Aar ældre end sin Brud,

men en ret mærkelig Personlighed. Han var født paa Laalånd den 8. August 1779 og allerede tidlig (omtr. 1803) traadt i Prinsens Tjeneste. Paa den bekendte Tur til Norge, da Christian Frederik den 21. Maj 1813 i en Baad fra Fladstrand, forklædt som Fisker, slap op til sit nye Kongerige, skal Jens Hansen have været med i en af de medfølgende Baade, som førte Bagagen. Baade som

CAROLINE MICHELSEN.

(Efter en Tegning af Broderen Gustav).

Kronprins og Konge satte Christian VIII megen Pris paa Jens Hansen; han havde hans hele Fortrolighed, og selv i de delikate Affærer, der vedrørte Skilsmissen med Prinsesse Charlotte, betroede Kongen sig til ham, ligesom han i andre Anliggender med Forkærlighed synes at have raadført sig med denne sin tro Tjener.

Jens Hansen havde først været sysselsat i Prinsens Hofstat som Garderobebetjent og Lakaj, i hvilken Stilling der imidlertid tilstodes ham forskellige Begunstigelser. Den 23. Januar 1825 ud-

nævntes han til Kammerlakaj og fik Lov til at aflægge Livreet; ved Taffel-Opvartningen skulde han møde i sort Klædning og Sko, i Galla med korte Benklæder og sorte Silkestrømper. Paa

JENS HANSEN med Hustru og Datter ca. 1836.
(Efter Akvarel af Edv. Lehmann).

Prinsens Fødselsdag den 18. September 1829 udnævntes han til Kammertjener, samme Dag 1846 fik han Rang med Kammerassessorer og gik ved Christian VIII's Død af paa Vartpenge. Personlig nød han i høj Grad Kongens Velvilje; saadan en i og for sig ringe

Ting, som at der stillede Køretøj med Kusk til Jens Hansens særlige Disposition, viser, hvor høj en Stjerne han havde.

Jens Hansen havde været en velhavende Mand, men led Tab ved Dominico Capozzis Fallit; denne Italiener, Hofviktualiehandler i København, var engageret i mange forskellige Foretagender og satte bl. a. Penge i sin Landsmands, den bekendte Philippo Pettolettis forskellige Teaterforetagender. Den 12. Februar 1855 døde Jens Hansen, og hans Hustru sad Enke efter ham i sytten Aar. Paa sine ældre Dage (hun døde den 19. Novbr. 1872) kom hun daglig i Broderen Anton Michelsens Hus og læste Aviserne for sin gamle Moder. — Af Ægteparrets to Børn er Datteren CAROLINE AMALIE CHRISTIANE ANNETTE den ældste, født 16. Maj 1829 og gift den 23. April 1852 med Theodor Gotthard Ferdinand Vilhelm Husher, født 23. Maj 1822. Han var oprindelig Litograf, men gik som frivillig med i 1848, blev saaret og udnævntes til Premierløjtnant; i Felttoget 1864 deltog han ligeledes. I mange Aar virkede han som Gymnastiklærer ved Land- og Søkadetakademiet, gjorde forskellige Rejser til Norge og døde den 19. Februar 1874. Hans Enke lever endnu, frisk og aandslivlig. — Jens Hansens yngste Barn er Sønnen FREDERIK CARL CHRISTIAN, født ti Aar senere, den 15. Marts 1839. Han er Godsforvalter paa Svenstrup Hovedgaard ved Borup; i sit Ægteskab med Pauline Petersen, Datter af Jægermester P., i sin Tid Ejer af Søllerødgaard, har han to Børn, en Søn og en Datter.

Peder Michelsens næstældste Søn NIELS CHRISTIAN, født 10. April 1804, overtog Smedeværkstedet ved Faderens Død og giftede sig 1839 med ELINE CATHRINE NIELSEN, men døde inden Aarets Udgang, den 6. Novbr.; hans Søn, der bar samme Navn som sin Fader, NIELS CHRISTIAN, fødtes den 13. Febr. 1840 og kom altsaa først til Verden efter hans Død. Christian Michelsen d. y., der i adskillige Aar opholdt sig i Huset hos sin Onkel Anton, afbrudt ved hans Deltagelse i Krigen 1864, lever nu i Odense og sysler med Kontorarbejde i Halvbroderens Forretning. Hans Moder ægtede nemlig 1841 Malermester RASMUS LØNGREEN, til hvem Gaarden paa Nedergade saaledes overgik. I dette Ægteskab var to Børn, en Datter og en Søn. Datteren Johanne Augusta, f. 12. Januar 1842, blev gift med R. T. Frydendahl, en Sønnesøn af Familiens neden-

nævnte gamle Ven; Sønnen Wilhelm Løngreen, Kreditforeningsdirektør og Fabrikant i Odense, er født 12. April 1844.

Peder Michelsens anden Datter, Caroline Kirstines yngre Søster, var ELISABETH MICHELSEN, født i Odense den 28. December 1811. Som hun selv fortæller, førte hun »et roligt og ingetogent Liv« og forblev ugift til sine Dages Ende. I seks Aar levede hun i

ELISABETH MICHELSEN.

(Efter Fotografi).

Søsterens Hjem paa Kristiansborg og flyttede dernæst sammen med Moderen, der som nævnt havde forladt Fyn og var taget til Hovedstaden. I 1852 skiftede hun atter Opholdssted. Efter sin Moders Tilskyndelse og paa Broderens egen indtrængende Anmodning tog hun i Huset hos Anton, hvis opblomstrende Forretning lagde Beslag paa hendes Virkestrang saa længe hendes Kræfter slog til; i en høj Alder, den 12. Marts 1890, lukkede hun sine Øjne. Anton og Søsteren var fra smaa af altid kommet godt ud af det med

hinanden, og det faldt derfor som en naturlig Ting, at de ogsaa senere hen i Livet kom til at dele Sorger og Glæder. Elisabeth Michelsen erindres som en Dame af den gamle Skole, der standhaftig holdt paa sine kokette Hængekrøller fra Fyrreterne, og uden for det Michelsen'ske Hus undte hun sig ikke andre Forlystelser end en ugentlig Aften i det kongelige Teater, hvor hun abonnerede i anden Etage; hun mødte trolig og gennemlevede med Glæde Fortidens svindende Idyl i de Heiberg'ske Vaudeviller. I sin Virksomhed var hun striks og paapasselig, fordrede meget af andre, men sparede heller ikke sig selv; dertil var hun trofast og udholdende og af et stort og godt Hjerte, der ikke mindst opofrede sig for den gamle Moder, hun levede under Tag med hos Broderen.

Det yngste Barn i Peder Michelsens og Mette Nielsdatters Ægteskab var Sønnen ERIK PETER CHRISTIAN ABILDGAARD MICHELSEN, født i Odense d. 17. Maj 1817. I Daaben fik han Navnet Abildgaard efter Faderens Lærer fra Veterinæraarene i København, en Mand, som Peder Michelsen satte stor Pris paa. Femten Aar gammel blev Abildgaard Michelsen ved sin Moders Bortrejse fra Odense sat i Handelslære hos Familiens nære Nabo og gode Ven K. Frydendahl, der drev Købmandsskab paa Nedergade og i Mette Michelsens Enkestand overtog Lavværgemaalet for hende. Hos denne støtte og samvittighedsfulde Borgermand fik Drengen sin første Uddannelse, men kom senere til Faaborg; han gik her i Tjeneste hos Agent Ploug, der var en anset Mand og drev en efter Tidens Forhold udstrakt Forretning og havde Skibe i Søen, men en skønne Dag spillede han fallit. Den unge Michelsen kom dernæst til Peter Lagoni, ligeledes en af Byens fremragende Købmænd, hvor han lærte sin tilkommende Hustru at kende. Endelig nedsatte han sig selv i Faaborg og giftede sig. Hans Virksomhed blev efterhaanden ret betydelig, men under Pengekrisen 1857 led han følelige Tab og maatte fra den Tid indskrænke sig, og ved Stormfloden 1872 paadrog han sig en Sygdom, der havde til Følge, at han kort efter maatte trække sig fuldstændig tilbage fra Forretningstilivet. I sine Velmagtsdage interesserede Abildgaard Michelsen sig meget for alle almennyttige Foretagender, navnlig for alt, hvad der kunde tjene Faaborg By til Gavn og Ophjælpning; over

store Dele af Fyn var han kendt som en retskaffen, beskeden og tjenstvillig Mand. Han døde som svensk-norsk Konsul den 27. April 1894.

Hustruen, MAREN CATHRINE RASMUSSEN, f. 18. Juni 1817, † 4. Novbr. 1895, havde han ægtet den 22. August 1845. I Ægteskabet var fire Børn, en Søn og tre Døtre. Sønnen JENS PETER

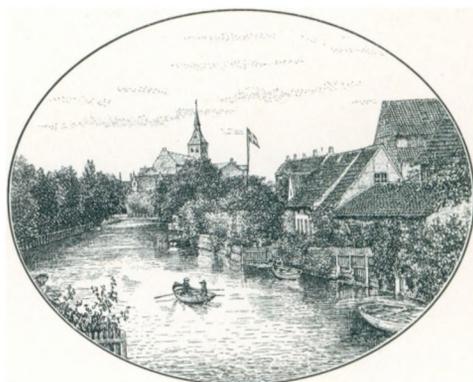

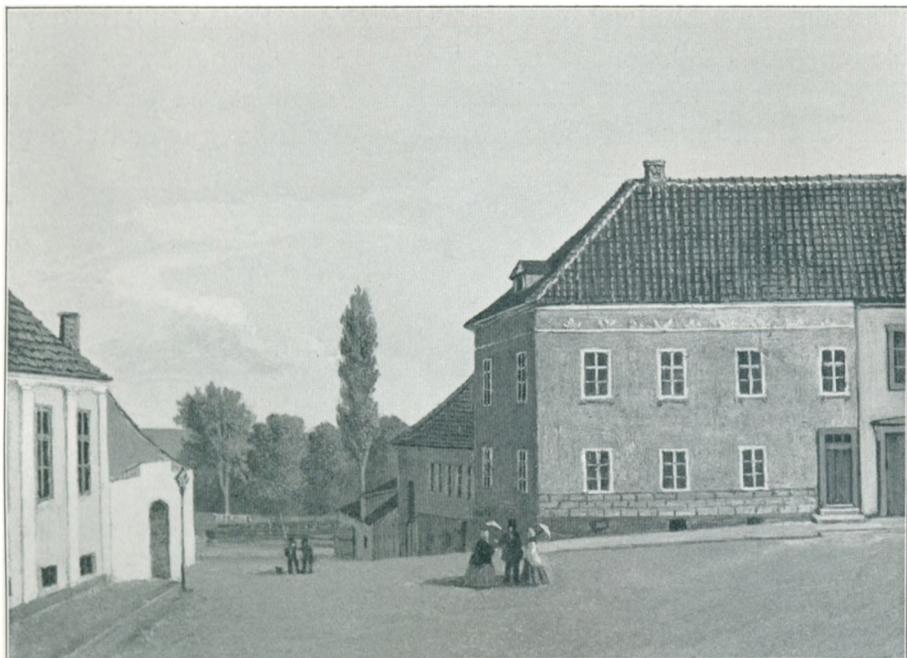
ABILDGAARD MICHELSEN.

(Fotografi efter ældre Original).

CHRISTIAN, f. 30. Juni 1846, er Handelsmand og lever ugift i Hamborg; af Døtrene er den ældste, CAROLINE MATHILDE, født 7. Juli 1847 og gift 3. Februar 1882 med Grosserer William Dahl, Medlem af Sø- og Handelsretten og Ejer af Baunebjerg ved Nøddebo; den mellemste, AUGUSTA CHRISTINE, f. 30. Januar 1849, er ugift; den yngste, IDA ELISABETH, der var født 12. Juli 1854, døde den 17. April 1908 i Ægteskab med Landstingsmand, Kancelliraad C. Pagh.

Om Peder Michelsens to andre Sønner, der begge er født i Odense, er ikke meget at melde. FREDERIK, f. 10. Oktober 1806, ytrede i sin tidlige Ungdom Lyst til Søen, men modarbejdedes i sit Forsæt af Forældrene; siden kom han til Hovedstaden, gik paa Akademiet ligesom Broderen Gustav, men døde uheldigvis sindssyg hos Slægtninge i Ravnebjerg. — Endelig var der LARS FERDINAND, f. 18. December 1814, en kæk lille Dreng, der døde allerede i Seksaarsalderen.

SØREN HANSEN's Gaard i Odense.
(Efter Maleri).

IDA MICHELSENS BARNDOMSHJEM.

MIDT i Hjertet af Odense, paa Hjørnet af Albanigade og Torvet staar en gammel Gaard, der i sine Velmagtsdage, ved Midten af forrige Aarhundrede, var stor og statelig efter Datidens Forhold, men nu kendelig trykkes af sine pragtfulde Naboer. Dens Udseende har i Tidens Løb undergaaet en Del Ændringer, men endnu skinner den gamle Skikkelse igennem. Ned ad Albanigade ligger derimod en Række skønhedsforladte Huse, hvor forhen Gaardens Havegrund gik skraanende ned til Odense Aa. Lige over for, paa den anden Side Aaen, laa en dejlig skyggefuld Have, der ligesom sin Genbo strakte sig terrasseformig ned mod Vandet. — Disse Herligheder tilhørte den Gang Prokurator SØREN HANSEN, Ida Michelsens Fader.

Søren Hansen var Fynbo. Hans Fader var Forrider, siden Gartner HANS NIELSEN hos Kammerherre Chr. Benzon paa Chri-

stiansdal, hans Moder MARGRETHE HENRIKSDATTER. De var bleven gift i 1780, den 10. Juni, og havde tre Sønner og en Datter. Faderen døde den 16. Juni 1809, Moderen levede tredive Aar længer, til 5. Januar 1839, og blev meget gammel, over halvfem-

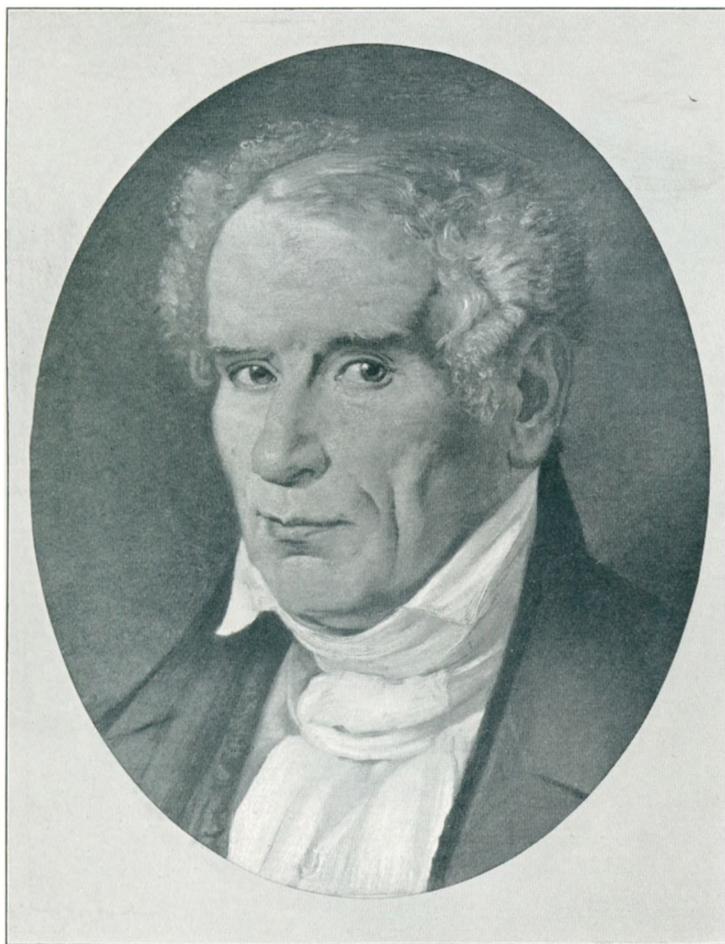

HELENE MARIE DALL.
(Efter en Pastel).

sindstyre Aar. Søren kom til Verden i Odense 1783 og døbt den 21. November. Et opvakt Hoved var han, lagde sig efter Juraen og blev Examinatus juris 1805; Aaret efter, den 24. November, opnaede han af Stiftamtmanden Tilladelse til at procedere paa Prøve ved Underretterne i Odense og Rugaard Amter, og i 1813, 31. Au-

gust, fik han Beskikkelse som Prokurator ved samtlige Underretter i Fyns Stift.

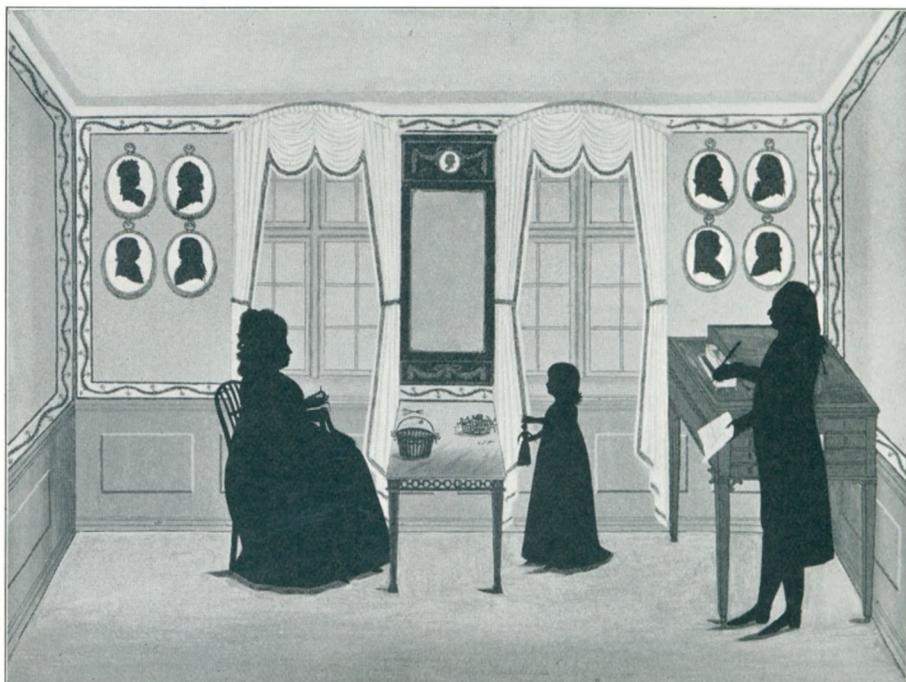
Kort efter giftede Søren Hansen sig og slog sig ned paa Flakhaugen i Odense. Hans første Hustru var HELENE MARIE DALL.

Prokurator SØREN HANSEN.
(Efter Maleri).

Jomfru Dall var Fynboligesom Søren Hansen og havde set Lyset i Odense den 29. September 1792. Hendes Fader Johannes Dall — født 7. August 1757 i Dalbyneder ved Randers som Søn af Provst Damianus Thomsen Dall (1712—75) — var den Gang Datteren fødtes Fuldmægtig hos Stiftamtmand Fred. Buchwald i Odense, i

hvilken Stilling han var indtraadt 1789; syv Aar efter blev han Kasserer og Skriver ved Odense Kanalkommission og beklædte tillige Stillingen som Forligelseskommisær; endelig 2. Juli 1810 ansattes han som Toldkasserer i Hjerting Toldsted ved Varde. Her virkede han i sytten Aar, indtil han, omtrent halvfjerdsindstyve Aar gammel, entledigedes den 3. April 1827 paa Grund af svækket Helbred; allerede nogen Tid i Forvejen havde hans Svaghed tvun-

JOHANNES DALL med Hustru og Datter.
(Silhouetter paa malet Baggrund).

get ham til at lade Embedet bestyre af en Fuldmægtig. Sine sidste Aar tilbragte han hos en Slægtning, Pastor P. A. Steinfeldt i Korup Præstegaard paa Fyn, og døde her den 24. November 1830. Han karakteriseres som en retskaffen og kyndig Embedsmand, der i sit private Liv førte en stille Tilværelse, optaget af sit Hus og sin Familie. Fra hans Haand foreligger et Par juridiske Afhandlinger og nogle Dagbladsartikler.

Helene Dalls Moder var Cecilie Cathrine Obel, Datter af Provst Hans Jørgen Obel (1717—1788) og Cecilie Brask og døbt i Gudum

Kirke i Viborg Stift den 3. Januar 1753; i 1788, 19. September, holdt hun Bryllup med Johannes Dall og døde i Odense den 26. Juni 1824.

Søren Hansens Ægteskab med Helene Dall var meget lykkeligt, men blev kun af kort Varighed. Det eneste Barn, Datteren IDA JOHANNE CECILIE MARGRETHE, der kom til Verden den 25. August 1815, var ikke fyldt tre Aar, da Moderen efter et halvt Aars

ELISE HANSEN, f. LINDEGAARD.

Prokurator SØREN HANSEN.

(Efter Blyantstegninger af C. A. Benzon).

Sygeleje gik bort den 3. Maj 1818 i sin bedste Ungdom, kun fem og tyve Aar gammel. Tre Aar efter giftede Søren Hansen sig igen. Paa den gamle historiske Herregaard Lykkesholm ved Ørbæk-aaens Udspring i Gudme Herred stod den 5. November 1821 hans Bryllup med ELISE LINDEGAARD, Datter af Gaardens Ejer Justitsraad Salomon Lindegaard († 1825). Hun var født 25. Maj 1793 og overlevede Søren Hansen; den 7. Juli 1867 døde hun i København hos Sønnen Emil.

I Ægteskabet med Elise Lindegaard var tre Børn. Sønnen CARL EMIL fødtes 28. Juli 1822 og blev Kadet 1. Maj 1839. Under Kri-

gen fik han Premierløjtnants Karakter (April 1849) og blev Ridder af Dannebrog Novbr. 1850. I 1862 blev han Forstander for den militære Manege, 1863 Kommandant i Hovedkvarteret, 1867 Chef for Ride- og Beslagskolen, 1871 Eskadronchef i Gardehusarregimentet og endelig 1872 Oberst og Formand i Remontekommissionen. Et Par Aar efter sin Afsked døde han ugift i København den

EMIL HANSEN.

(Efter en Blyantstegning af C. A. Benzon).

16. Februar 1888 som Kommandør af Dannebrog. Oberst Hansen var en fremragende dygtig Rytter; hans Personlighed var vindende, jævn og ligefrem, hans Udtryksmaade med den lette fynske Akcent, knap og ejendommeligt rammende. Da Sporvejskørsel i København kom paa Tale, æskede Magistraten hans Erklæring som Chef for Manegen; hans Svar var, at ogsaa Hestene burde følge med Tiden. — Datteren HELENE MARIE SALOMINE var født 18. Januar 1824 og døde ugift i København 4. November 1884. — Den

anden Søn HENRIK CHRISTIAN, født 2. September 1826, studerede Medicin og blev Kandidat 1856. Efter at han i adskillige Aar havde praktiseret i Saksøbing, hvor han en Tid var Medlem af Byraadet, nedsatte han sig i Svindinge ved Glorup og udnævntes 28. Maj 1880 til Distriktslæge i Hørsholm, hvor han sad til sin Død 4. Juni 1900. I 1864, 25. Maj, var han bleven gift med Johanne Marie Emilie Bagge, f. 2. Decbr. 1844 paa Bellevue ved Klampenborg som Datter af Traktør Jens Jul. Bagge.

Af disse Ida Michelsens Halvsødskende deltog Brødrene hver paa sin Vis i begge Felttog. I 1848—50 var Emil Hansen Dragon-

BRØDRENE HANSEN 1848.

(Daguerreotypi. — EMIL til Venstre. CHRISTIAN til Højre).

løjtnant, Christian konstitueret Underlæge; i 1864 var den førstnævnte Kommandant ved Hovedkvarteret, den sidste fungerende Overlæge paa Laaland.

Ved sit andet Ægteskab var Søren Hansen bleven en velstaaende Mand, og faa Aar efter erhvervede han sin smukke Ejendom paa Torvet. Han købte den paa Auktion 1823, bortsolgte dog straks en Del, men beholdt Resten til sin Død. Ogsaa andre Steder i Odense ejede han fast Ejendom. Søren Hansen var dog ikke blot en rig Mand, men tillige anset Mand i sin Fødeby. En samtidig Embedsmand, Herredsfoged C. A. Falbe, siger om ham, at han som Sagfører hørte til de Folk, hvis Natur det var imod »ved Rænker eller Spidsfindigheder at vildlede Parterne og fornærme Retfærdighe-

den«. Det var dog ikke alle hans Bysbørn, der dømte saa fordelagtigt om ham. Hans Tilbøjelighed til at optræde som Grandseigneur sad Borgerskabet som Peber i Næsen, og Misundelsen i det lille provinsielle Samfund, hvori han levede, havde travlt med Rygter og Snak. Men Søren Hansen spillede alligevel en betydelig Rolle i Byens offentlige Liv. I en Aarrække var han Medlem af Borgerrepræsentationen i Odense, der ved Forordn. af 24. Oktbr. 1837 traadte i Stedet for de eligerede Mænd. I fire Aar var han Borgeraadets Formand og kort før sin Død belønnedes han med Titel af Kancelliraad (24. Novbr. 1856).

Søren Hansen var godgørende og havde et varmt Hjerte for Fattigfolks Kaar. Hans eneste litterære Bedrift hører herhen. Det var en Bog paa 162 Sider, som han i 1847 anonymt udgav hos M. C. Hempel i Odense og som bår den snurrige Titel: »Lyngblomster forvandlede til Brød for Fattigfolk i Odense. En chemisk Opgave, løst ved poetiske Midler, fundne i en gammel Advocats efterladte Mappe«. Bogen, der nu er en stor Sjældenhed, solgtes til Fordel for nogle veldædige Stiftelser i Odense. Indholdet er ret broget: Digte, mest rettede til Familien og Vennerne, Festsange af patriotisk Indhold og en ufuldendt Vaudeville. Søren Hansen viser sig heri langt fra som nogen original Verse-mager, hvad han dog heller ikke gjorde Fordring paa; virkelig poetisk Inspiration savnes, Stemningerne er ikke altid rige og Ordvalget tit affekteret, en Mangel, der iøvrigt ofte klæber ved Datidens Lejlighedsdigte. Men han er en vældig Rimsmed, der med Lethed haandterer en halv Snes Rim paa Rad, og undertiden træffer han sine Forbilleders Stil og Form paa en Prik; efterfølgende Vers lyder helt Wesselsk:

Vor rare gamle Excellence
 Desværre ligger paa Crepence
 Til Gram og Sorg for hele Byen,
 For hver hans Ven i hele Fyen,
 For hver en Fraadser ved hans Bord;
 For Legio i Syd og Nord
 Af Christne, Jøde-Kreditorer
 Til Sorg for Janer, Netter, Norer,
 Til Kvide for hans Regiment,
 Der fandt ham dobbelt excellent.

Hans Poesier var dog ingenlunde udspekulerede eller lavede med Kunst, de kom ofte til Verden helt improviseret; Kapelmester H. S. Paullis senere Hustru har saaledes ganske morsomt fortalt, hvorledes hun og Ida en Gang kørte sammen med Søren Hansen til et Bal. Da de var komne til Sæde i Vognen, tog han Papir og Blyant op af Lommen og sagde til de unge Piger, at de maatte være stille, da han skulde lave Slutning paa en Vise, han havde begyndt. Saa skrev han til de holdt ved Trykkeriet, hvor han afleverede Visen, som hurtig blev trykt og kom i rette Tid til at blive sunget ved Festen.

Søren Hansen var fremfor alt en Mand med et lyst og frejdigt Syn paa Livet. Han havde et livligt Sind, et aabent Øje for Kunsten og Evne til at faa ungdommelig Livsglæde og Munterhed til at spire op om sig. I de Dage havde Odense jævnlig Besøg baade af danske og fremmede Kunstnere, navnlig paa det dramatiske og musikalske Omraade. Dette Forhold havde sin Grund i forskellige Aarsager, bl. a. den, at Ruten til København fra Udlandet sædvanligvis gik over Jylland og Fyn, hvorfor de rejsende Virtuoser sjældent forsømte at slaa sig ned et Par Dage ved den Oase i Rejsevejens Udørk, som Fyns Hovedstad var. En anden Omstændighed, der især lokkede de kongelige Skuespillere til Odense, naar de om Sommeren var paa Turné ude i Landet, var den, at Byen havde et vist Teaterry; det var den første danske Provinsby, der fik en fast Scene, idet Byens Teater — det ældste i Danmark efter Skuepladsen i København — som bekendt allerede oprettedes 1795, og netop i Trediverne og Fyrrerne førte en ret stadig, om end ikke altid lige glimrende Tilværelse. Disse Kunstnere var ikke sjældent Søren Hansens Gæster, og den originale Vært manglede aldrig Ideer til at gøre dem Opholdet behageligt. Hans smukke Hjem var tillige et yndet Tilflugtsted for Byens bedste Selskab. Søren Hansen foranstaltede landlige Fester, hvor Aaen, der laa mellem hans Ejendom, indgik som et ejendommeligt og meget fornøjeligt Led i Festarrangementet. Baaden gled i Sommeraftenens Stilhed sagte ned langs Aaens Løb, mens Myggene summede og Vandet lydløst gled bort fra Aarebladene. Naar Duggen begyndte at falde efter den varme, solrige Dag, roedes Gæsterne, under de lysklædte unge Pigers Skæmt og Munterhed, bort fra Havens stilfulde Pavillo-

ner og de gamle Træer, under hvis Løvkroner Regimentsmusikken spillede, ud over »Klokkedybet« til de livlige Stuer. Dans og ikke sjældent dramatiske Forestillinger gav Dagen dens festlige Afslutning. Oberstinde Thora Duus, f. v. d. Recke, der som ganske ung Pige i Fyrrerne kom i Huset, mindes saaledes at have set »Jakob v. Thybo« og »Jeppe« opført af dygtige Dilettanter hos Søren Hansen. Blandt Gæsterne saas ikke sjældent Frederik den Syvende i den Tid, han som Kronprins opholdt sig i Odense. Prinsen var her som andre Steder jævn og ligefrem, og holdt sig ikke fornemt tilbage, naar det gjaldt om at tage en Haand med i Serveringen ude i Haven.

Men ellers var det et helt Galleri af interessante Personligheder, der gav Søren Hansens Hjem dets ejendommelige Præg. Om H. C. Andersen kom i Huset, vides ikke med Bestemthed, men det er højst rimeligt; Husets Datter kendte han. Endnu i sin høje Alderdom synes den store Eventyrdigter at mindes de idylliske Roture over »Klokkedybet« og langs Engen hos »Blegmanden«. Ida Michelsens Bekendtskab med sit andet berømte Bysbarn, C. F. Tietgen, skriver sig enten fra Faderens gæstfrie Hus eller Lykkesholm. Og der var mange andre. Familien v. d. Recke satte ofte Liv i Selskabet ved deres Musik og Sang; baade den senere Digter og Tivolidirektør Adolph v. d. Recke, Forfatteren til den vidtberømte »Pjaltensborgs Brand«, og hans to Søstre, Thora, gift med Oberstløjtnant L. V. Duus, og Charlotte, der ægtede Vejviserens bekendte Udgiver, Etatsraad Th. Krack, hørte ligesom H. C. Andersen til de Venner, der trolig fulgte Ida, da hun senere kom til at staa som det vennesæle Midtpunkt i Anton Michelsens Hus paa Kongens Nytorv. Den Scholtenske Familie, Søren Hansens Naboer, var blandt den daglige Omgangskreds og ligeledes Katedralskolens Rektor Jac. Saxtorph, hvis Børn blev Idas Venner for Livet; den fremragende Læge, Etatsraad H. C. Saxtorph blev siden hendes Huslæge og trofaste Opmuntrere i tunge Tider, og Datteren Ernestine var hendes fortrolige, da hun skænkede Haand og Hjerte til Anton Michelsen i København, ligesom hun i Politimester G. N. Klaumanns Datter Annette, der siden ægtede Frederik VII's Adjutant, Kammerherre J. A. Bardenfleth, vandt en Veninde, tro til det sidste. Blandt andre Odensefamilier, der søgte Søren Hansens

lyse og muntre Hjem, var ogsaa Helwegs, hvis Datter Christiane blev gift med den københavnske Borgmester L. C. Larsen, og

IDA HANSEN.
(Efter Maleri).

Steenbuchs (Præsten ved Frue Kirke i Odense); Idas Halvsøster Helene knyttedes til denne Familie ved en Forlovelse, der dog opløstes ved Brudgommens Død.

Omstaaende Gengivelse efter Maleri giver et Glimt af Idyllen

paa Odense Aa ved Søren Hansens Have. Det er ham selv, der ror Baaden, og Sønnen Emil, som sidder agter med Rorpinden. Ida sidder paa Toften i blaa Dragt med Solkyse og Halvsøsteren Helene ved hendes Side; i Forstavnen Danserinden Augusta Nielsen — Lucile Grahns Arvtagerske og Juliette Prices Forgænger —, som senere en kort Tid var gift med Svenskeren A. J. Afzelius, der som frivillig gik med i Felten 1848, blev dansk Premierløjtnant og fik Ridderkorset overrakt af Olaf Rye personlig.

SØREN HANSEN'S Have.
(Efter Maleri. Ca. 1840).

Kredsen havde foruden Gaarden paa Torvet i Odense et andet Tilflugtsted. Søren Hansens Svigermoder, Johanne Marie Lindgaard, der efter Mandens Død sad tilbage paa Lykkesholm, samlede de unge Mennesker om sig herude i de skønne Naturomgivelser, navnlig i Sommertiden; Lykkesholm var et af de fynske Herresæder, hvor H. C. Andersen i sin Ungdom, da Berømmelsen først var ved at skabes om hans Navn, fandt gæstfri Modtagelse. Dette Sted var ogsaa det Mindernes Forbindelsesled, der knyttede Komponisten H. S. Paulli til det Michelsen'ske Hus paa Kongens

Nytorv; Ejerinden var Grandtante til hans Hustru Albertha Schouw, Idas Ungdomsveninde. Fra Lykkesholm erindrede Ida Michelsen ogsaa den senere Jernbanekommissarius, Kammerherre Fr. Tobiesen, der som ganske ungt Menneske havde en uimodstaaelig Trang til at disputere med ældre Folk, navnlig Præster.

Baade i Søren Hansens Hus i Odense og paa Lykkesholm var den livlige Ida den Skikkelse, Gæsterne kredsede om. Hendes elskværdige og ligefremme Væsen, der laa fjernt fra al Unatur, hendes gode Forstand og livfulde Sind, tiltalte alle. Sansen for Kunst og alt, hvad der er skønt, havde hun taget i Arv efter Faderen. I sin tidligste Barndom, umiddelbart efter Søren Hansens andet Ægteskab, var Ida bleven sendt bort fra Hjemmet og sat i Pleje hos en Familie i Bogense, hvor hun nød en streng og tarvelig Opdragelse. Hvor længe dette Ophold i fremmede Omgivelser kan have varet, erindres ikke længer, men vist er det, at den Gang Ida blev voksen og udfoldede sig som ung Pige, færdedes hun atter i sin Faders Hus; den gamle Plejemoder i Bogense mindedes hun altid senere med Kærlighed.

Endnu gemmes et lille Mindeblad fra de lyse Dage i Søren Hansens Hjem, da Ida dannede Midtpunktet i Husets Selskabelighed. I Sommeren 1841 gav en Del af de kongelige Skuespillere Teaterforestillinger i Odense og blandt dem var Thomas Overskou, med hvis Epilog Gæstespillet sluttede den 10. August. Men Dagen forinden skrev han disse følgende Afskedslinjer, der dog kun var bestemt for Jomfru Ida Hansen:

Naturens Datter! Hellig Uskylds Stemme
 Mig klang imøde, da jeg først Dem saa;
 Jeg fandt en Sjæl, som kunde min forstaa,
 Og i det fjerne følte, jeg var hjemme.
 Vor Vej nu skilles, men jeg vil ej glemme
 Den rene Aand, der aaben for mig laa
 Paa Deres Læbe og i Øjets Blaa;
 I Hjertet vil jeg Mindet om den gemme.
 Hvert Øjeblik, som er hos Dem henrundet,
 Skal kære Tanker føde tit igen;
 Thi skyldfri Glæde har mig til Dem bundet,
 Og saas vi ej, før Livets Slør er svundet,
 Jeg ved, De glemmer ej den gamle Ven;
 Thi Hjertet gemmer trygt hvad det har vundet.

De Følelser, der ligger bagved, er utvivlsomt blot en Digters Hyldest til den muntre og sindslyse Ida, den samme Hyldest, hun modtog fra andre Sider, hvor kun ikke Stemningen udformede sig i Rim og Rytme; Overskou var forlængst gift, men var for Resten højst ulykkelig i sit første Ægteskab. Hendes fuglefrie Tilværelse i sin Faders Hus strakte sig helt ud over den første Ungdom, men alligevel udøvede hun nu — ligesom før og senere — et uforklarligt Trylleri over de Mennesker, hun færdedes blandt. For smaa Hjertesorger gik hun ikke helt fri; det fortælles, at hun nærede en ungdommelig Tilbøjelighed for en fransk Musiker, som Faderen dog ikke vilde vide noget af. Imidlertid tog Sagerne en anden Vending ogsaa for Jomfru Hansen. Ved Nytaarstide 1847 rejste hun sammen med Ernestine Saxtorph til København, og da hun atter vendte tilbage til Odense, var hun Guldsmed Michelsens Kone.

Søren Hansen naaede Støvets Aar og ud derover; den 18. Oktober 1858 lukkede han sine Øjne i det kære Odense næsten fem og halvfjerdssindstyve Aar gammel. Førend Døden fik Bugt med den livskraftige Olding, gik et langt Sygeleje, men lige til det sidste bevarede han en Livlighed og Aandsfriskhed, der var ualmindelig for en gammel Mand. Faa Dage efter sang en unavngiven Digter i Stiftstidenden disse Strofer om ham:

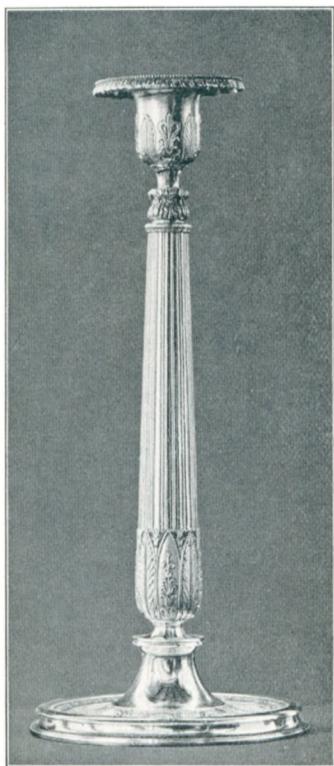
Et virksomt Liv, fuld af livsfriske Aar
 Og et Humør, som under Sølvhaar
 Ustandset sprudlede, er nu udslukket.
 Poetisk smukt det kvad for sidste Gang
 Paa Sottesengen ømt sin Svanesang
 I Toner, hvori tit det sig har vugget.

Farvel du Gamle med det glade Sind,
 Som selv naar Modgang traadte til dig ind,
 Lod Lunets Solskinsglimt bag Skyen spille;
 Nys Dødens Haand saa tung og iskold gik
 Over din blege Kind og brystne Blik —
 Med sidste Hjerteslag stod Lunet stille.

Nu presser Jorden snart din Kistes Fjæl,
Og Tidens Tryk, der let laa om din Sjæl,
De bæres nu til Graven med dit Minde;
Men mangan Skæmt, som du i Arv os gav,
Skal kvindre lig en Sangfugl ved din Grav
Saa sødt som Lunets spøgende Gudinde.

ANTON MICHELSEN.

ANTON MICHELSEN'S
Mesterstykke.

DE 1. Juli 1809 kom ANTON MICHELSEN til Verden i sin Faders Hus paa Nedergade i Odense. Han var Smedemester og Stiftsdyrlæge Peder Michelsens fjerde Søn og Familiens femte Barn. — Tiderne var ikke lyse. Krigsurolighederne, der havde tændt det hele Europa i Brand, havde affødt store økonomiske Vanskeligheder, der herhjemme faa Aar efter førte til Landets Ruin og Statskassens næsten totale Fallit, og de knappe Tider lagde et knugende Tryk paa den enkeltes Virksomhed. Den økonomiske Misère følte haardt ude i den store Befolkning; ikke alene maatte Grundejerne, store som smaa, bringe Ofre i Form af Bankhæftelser paa al fast Ejendom, men tillige led Haandværksdrift og Handel et Knæk ved den følelige Mangel paa Betalingsmidler. Odense, der med sine 6—7000 Indvaanere ingenlunde var nogen rig eller stor By, skønt den ind-

tog Pladsen som Nummer to i Landet, maatte ogsaa tage sin Part af de nationale Ulykker, og det Michelsenske Hjem bar saa vel som alle andre Huse Præget af den Nøjsomhed og Tarvelighed, som de trykkende Tider førte med sig i Følge. Odense var tillige

den Gang en gammeldags By med snurrige provinsielle Skikke — Lavsskikke af højst forældede Former f. Eks. — og viste et udpræget Billede af en Smaastad, der er standset i Udvikling; et frisk Pust ude fra den store Verden havde Nærværelsen af de spanske og franske Tropper i 1808 ført med sig. Faa Aar efter oprandt dog en Glanstid for Staden, der gav den et vist fornemt Præg, og langt overskyggede de Tider omkring Aarhundredets Begyndelse, da Byen var et Samlingssted for den fynske Adel; i 1815 begyndte nemlig den saakaldte Guvernementstid, da Christian Frederik som Fyns Guvernør opslugt sit faste Kvarter paa Odense Slot.

Saadan saa Forholdene — kortelig fortalt — ud i Anton Michelsens Fødeby i hans Barndomsaar. Hvilken Skole han søgte, vides ikke, men efter hans Konfirmation ved Paasketider 1824 ytrede han Lyst til Handelsvirksomhed. Det lykkedes imidlertid ikke at finde nogen passende Ansættelse til ham, og han blev derfor i Novbr. s. A. anbragt i Lære hos Familiens nærboende Ven, Guldsmed Bonne Bonnesen, der var den eneste Guldsmed i Odense med Bemyndigelse til at prøve og afstemple Sølv- og Guldarbejder. Den Profession, som Forholdene saaledes bestemte Anton til, var ligesom Faderens en mere højbaaren Form for Familiens gamle Virksomhed; den 30. December 1828 aflagde han Prøve paa sin Duelighed og blev indskrevet i Lavet som Guldsmedesvend.

Faderen døde, som nævnt i det foregaaende, Paaskemorgen 1830 og kort Tid efter drog Anton til København; han rejste fra Odense den 29. Maj og Dagen efter ved Aftentide saa han for første Gang Hovedstaden. En Ugestid efter sin Ankomst fik han Beskæftigelse hos en Guldsmed Foght (vistnok den unge Mester Carl Peter Foght), men efter et Aars Forløb skiftede han Kondition og kom i Maj 1831 paa Værkstedet hos J. Levetzau, der var Svigersøn af Købmand Isaak Unna, et Navn, der den Gang spillede en fremtrædende Rolle i den københavnske Handelsverden; Anton Michelsen sluttede snart Venskab med sin Principal og indførtes i Huset hos Unna i det bekendte Ranch'ske Hjørnested paa Østergade. Hos Levetzau blev Anton ogsaa et Aar, men rejste saa i Slutningen af April 1832 hjem til Odense og blev Sommeren over paa Fyn. Den 5. Septbr. begav han sig atter til Hovedstaden og denne Gang havde han sin

Moder, Enkemadame Mette Michelsen med. Hun tog derefter blivende Ophold i København og Anton gik i Kondition hos sin gamle Mester Levetzau.

Den unge Guldsmedesvend kunde dog ikke slaa sig til Ro eller finde blivende Sted; det var ham ikke Hovedsagen at opnaa et jævnt rigeligt Udkomme, han vilde frem i Verden; hans Lærelyst og Trang til at vinde Erfaring drev ham rundt paa næsten alle Hovedstadens Værksteder. Fra Levetzau kom han i Juni 1833 til en mærkelig Skikkelse inden for Faget, en Mand ved Navn L. Dyrkopf, der var af ubestridelig Dygtighed, men daarlig kunde holde Folk, da han stillede for store Fordringer. I Anton Michelsen fandt han imidlertid en Svend, der kunde tilfredsstille ham; han fik de vigtigste Arbejder betroet og lagde en Smag og Akkuratessse for Dagen, der gjorde et fordelagtigt Indtryk paa Mesteren. Anton og den ildesete Mester blev gode Venner og til stor Forbavelse for de andre Svende spadserede de to i al Fredsommelighed sammen om Søndagen.

Medens Michelsen arbejdede hos Dyrkopf, begyndte han at søge Dalhoffs Søndagsundervisning i Ciselering og kort efter blev han optaget som Elev i Kunstakademiets anden Ornamentstue for at lære Modellering. Akademiets Forhold til Haandværket stammede fra Struenseetiden og var en naturlig Følge af Mangelen paa en teknisk Skole, hvor Lærlingene i de Fag, der havde Tegnefærdighed behov, kunde erhverve de nødvendige Forudsætninger; Oplæringen paa Akademiet var dog en frivillig Sag, blot skulde Svende-, og navnlig Mesterstykkerne approberes. Her kom Michelsen under Vejledning af G. F. Hetsch, der siden i mere end en Menneskealder udøvede en alt andet overskyggende Indflydelse paa dansk Haandværk og Kunstindustri.

Atter skiftede Anton Michelsen Kondition. Hidtil synes han især at have været beskæftiget som Sølvarbejder, hvad der kun var naturligt i de daarlige økonomiske Tider, hvor det købende Publikum maatte gøre en Dyd af Nødvendigheden og foretrække det billigere Sølv for Guld. Guldsmede, der væsentlig arbejdede i det dyrere Metal, fandtes dog, og i Novbr. 1833 tog Anton Michelsen Ansættelse hos en saadan ved Navn C. Dömler, og kom omtrent samtidig ind paa Instituttet for Metalarbejdere. Regelen var, at Fagets

Udøvere allerede i Læretiden søgte Kunstakademiet og Instituttet, og Anton maatte saaledes i sin Svendetid indhente det, som Forholdene under hans Drengetid i Odense ikke havde tilladt ham at

Ungdomsportræt af ANTON MICHELSEN.
(Efter en Tuschtegning).

sætte sig ind i. Endelig den 4. Marts 1834, da Michelsen fik Plads hos Hofguldsmed J. B. Dalhoff, den Gang Guldsmedekunstens ypperste Dyrker i Landet, havde han løbet Linen ud og var naet gennem alle Lærestadier herhjemme.

Anton Michelsen fik snart Ry paa sig som en dygtig Svend, en ung Mand, der i flere Maader ragede op over sine jævnaldrende og ligestillede. Faget talte endnu meget faa Dyrkere, der var i Besiddelse af, ikke blot Arbejdsdygtighed, men tillige god Smag; navnlig paa Dannelse og Smagfuldhed skortede det stærkt. Michelsen synes at have været en Undtagelse i saa Henseende; ved Akademiet, hvor han flere Gange var bleven tilkendt Ros for sine Arbejder, vandt han i Oktober 1834 den Præmie, der var udsat for Modellering i Ornamentfaget, og som det var Skik fik han den overrakt offentlig af Kronprinsen. Dalhoff udtalte sig meget smigrende om sin Elev: han havde næppe haft nogen med større Lærelyst.

Imidlertid fik Anton Michelsen Betænkeligheder, om hvorvidt han var kommen paa sin rette Hylde. Den ydre Foranledning, der for en Tid drog ham bort fra Haandværket, over til Landvæsenet, synes til en vis Grad at have været Hensynet til hans Helbred, men skyldes sikkert ikke mindre det Eksempel, han har haft for Øje i sin Broders, Gustav Michelsens Virksomhed. Datidens Værkstedforhold og Arbejdsvilkaar for Haandværkets Udøvere var naturligvis alt andet end i Overensstemmelse med Hygiejnens Fordringer; det var et Begreb, der kendtes saa lidt paa dette som paa andre Omraader. Nok er det, Anton kom til at lide under en Art Forgiftningstilfælde — »Edder i Fingrene« kalder hans Søster det —, og Lægen raadede ham til at gaa fra Professionen nogle Aars Tid og se at komme paa Landet; den 1. Maj 1835 tog han da Afsked med Dalhoff og rejste samme Dags Aften over Land til Odense.

I Forvejen havde Gustav Michelsen sørget for en passende Anbringelse af Broderen. En Ungdomsbekendt af ham, den senere Jægermester R. Petersen, ejede Hovedgaarden Ulriksholm paa Fyn og her blev det bestemt, at Anton skulde have sit Ophold; han skulde ikke gaa løs og ledig, hvad der heller ikke laa for hans Natur, men deltage i de forefaldende Landvæsensarbejder. Han kastede sig over sit nye Virkefelt med Iver og Energi og snart blev Lysten hos ham til at vie Landbruget sine Kræfter overvejende. Han bestemte sig til at blive Landmand. Petersen raadede ham fra det og forestillede ham, hvorledes der skulde store Kapitaler til, naar Bedriften skulde drives frem med Held. Anton Michelsen stod imidlertid fast paa sin Beslutning og tog til København i Vin-

teren 1835-36 for at lægge sig efter Landøkonomi og studere ved Veterinærskolen; ganske vist var denne endnu ikke nogen Landbohøjskole, men Anstaltens Lærere var saa smaat begyndt at lægge Vind ogsaa paa denne Side af Undervisningen. Navnlig hørte han Lektor G. C. With, der gav private Forelæsninger, og Broderen Gustav, der endnu ikke var ansat ved Veterinærskolen, men den Vinter holdt offentlige Foredrag over Landøkonomi og Schæferi; ogsaa H. C. Ørsteds Forelæsninger bivaanede han. I Foraaret 1836 drog han tilbage til Ulriksholm og fra denne Tid foreligger der en ret udførlig Journal fra hans Haand, hvoraf man ser, at han har bistaaet ved Ledelsen af mange forskellige Arbejder paa Gaarden og har taget Del i alt. Samme Eftersommer rejste han med Stutterikommissionen, hvoraf Broderen var Medlem; Vejen gik over Assens-Aarø Sund, ned gennem Slesvig og Holsten til Hamborg. Anton Michelsen har efterladt nogle Optegnelser fra denne Rejse, og man ser, hvorledes han har haft et aabent Øje og et modtageligt Sind for det nye, der aabenbarede sig for ham rundt omkring. Straks i Haderslev bemærker han, at Bønderpigerne gaar med Nankins-Hatte og Mandfolkene med Manchester-Benklæder, at Vognene alle er holstenske og at Køerne gaar løse paa Marken med lange Klapptræer; om Tønder fortæller han, at det er en gammel gotisk By, Husene vender Gavlen mod Gaden og er næsten alle røde med mange Prydelser. I Bredsted er alt tysk, Langenhorn er den længste Bondeby i Danmark, og paa Vejen til Itzehoe ser han den første Kone ryge Tobak. — I Begyndelsen af September var Anton atter paa Ulriksholm, men snart efter fulgte han Gustav til København.

Endnu var han sit Forsæt om at blive Landmand tro; i Oktober 1836 gik han ombord paa »Frederik den Sjette« — et af de første Dampskibe herhjemme næst efter det bekendte »Caledonia« — og landede i Travemünde, hvorfra han over Lybæk drog til Neuvorwerk ved Ratzeburg; her tilbragte han tre Fjerdingsaar med Landvæsenstudier, men dermed var ogsaa hans Interesse for Landlivet udsukt. Han synes at have tabt Troen paa sin Broders Forsikringer om at naa frem ad denne Vej; i sin Notebog optegnede han ved Hjemkomsten disse Linjer: »Omstændighederne havde her forandret sig; jeg havde hidindtil troet, at jeg i G. skulde finde en

Støtte for at komme frem som Landmand; jeg fandt mig skuffet, ikke i hans Vilje, men i Evne«. Anton Michelsen overtænkte sin Stilling og fast besluttet søgte han Understøttelse af det Reiersenske Fond for at rejse paa sit Haandværk. Han opnaaede 100 Rbdr., snørte sin Ransel og begav sig midt i August 1837 til Berlin.

Paa denne sin første Udenlandsrejse paa Professionen mødte han straks Vanskeligheder. Hans Vandrebog daterede sig fra 1830, da han første Gang tog fra Odense til København, og i Prøjsen var det forbudt at rejse paa Vandrebøger, der var mere end fem Aar gamle. Han maatte saa i Stettin skaffe sig et Pas til Besøg i Berlin, hvor han imidlertid ikke maatte arbejde, førend det danske Gesandtskab havde ordnet Sagen; i den første Maanedstid arbejdede han derfor i al Hemmelighed. I det følgende Aar beskæftigedes han i to af Berlins største Guldsmedeværksteder, dels hos A. E. Heylandt, dels hos Hofguldsmed George Hossauer. Man behandlede overalt den energiske og lærelystne unge Mand med Venlighed og Velvilje, tildelte ham Arbejder af saadant Omfang og Vigtighed, at han kunde have Udbytte deraf. Hvad der under hans Berlinerophold navnlig blev til Gavn for ham, var det, at han lærte at benytte forskellige særdeles vigtige Redskaber, der var ukendte herhjemme, og hvorved især Forsiringsarbejdet lettedes og derved blev billigere at fremstille. Men det var ham ikke nok, han higede mod Paris, Byen med den fine Smag, alt det skønnes Arnested, hvor Kunsthaandværket satte sine mest pragtfulde Blomster. I Berlin havde han taget Kursus i Fransk og i Slutningen af Juli, efter at han havde haft Audiens hos Kronprins Christian Frederik og dennes Privatsekretær, den bekendte J. G. Adler, der begge opholdt sig i den præjsiske Hovedstad, forlod han Berlin for over Dresden og Frankfurt at rejse til Paris; men i sidste Øjeblik ændrede han sin Beslutning og tog hjem til København.

Det var den økonomiske Side af Sagen, han skulde have ordnet. Anton Michelsens Rejseplaner gik ud paa at høste saa stort Udbytte som muligt, ikke blot for sit eget personlige Vedkommende, men tillige for den hjemlige Guldsmedekunst i Almindelighed. Han vilde vinde ny Erfaringer, lære ny Metoder at kende. Under disse Forhold, hvor det ikke netop gjaldt om at opnaa det bedst lønnede Arbejde, kunde han daarlig føde sig selv, tilmed paa frem-

med Jordbund. Det Reiersenske Fond havde tilstaaet ham 100 Rbdr. til Pariserrejsen, og dertil fik han 200 Rbdr. bevilget af Generaltoldkammer- og Kommercekollegiet ved en kgl. Resolution af 5. Septbr. 1838. Dermed var hans Rejse foreløbig sikret; i sidste Halvdel af September sagde han for en Tid Farvel til Fædrelandet og indskibede sig i Hamborg til Le Håvre. Fra denne Seinestadens Havneby gik Rejsen gennem Normandiets bugnende Herlighed, i Æblehøstens dejlige Tid, forbi det skønne Rouen og langs Seinens Bredder, indtil han den 3. Oktober 1838 naaede den forjættede Stad, sit længe ønskede Maal — Paris.

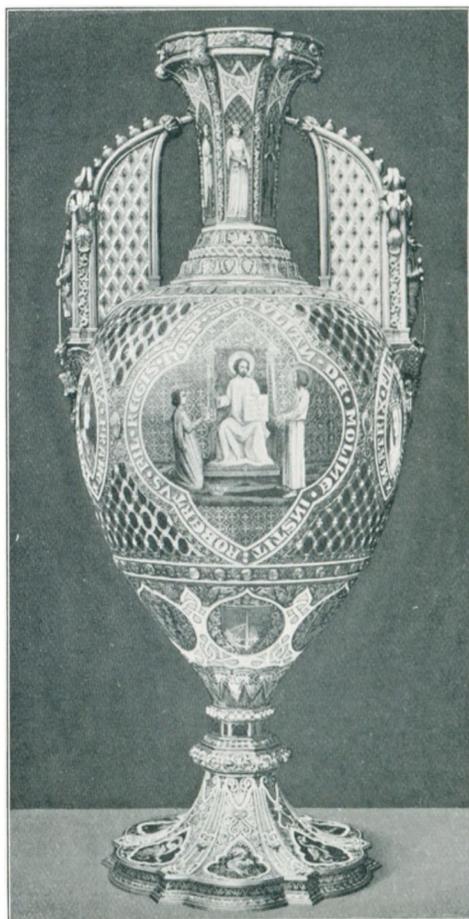
De følgende to Aar, som Anton Michelsen tilbragte her, blev en befrugtende Tid for ham, rig paa Udbytte, og samtidig vandt han en Kærlighed til denne By, som han bevarede Livet igennem. Kort efter sin Ankomst havde han det Held at faa Beskæftigelse paa en af Dtidens største Sølv- og Guldwarefabrikker, hos det bekendte Firma Mention et Wagner. De store Forhold, der var saa vidt forskellige fra den hjemlige Lidenhed og langt overgik hvad han havde set i Berlin, slog ham straks med Forundring; her var flere forskellige Afdelinger, hver Ting og hver Tilvirkning havde sin egen, og Arbejderne, der færdedes mellem saa mange Kostbarheder, havde kun Adgang der, hvor de hørte til. Dette Forbud blev dog snart hævet for Antons Vedkommende; da man saa hans Flid og Udholdenhed og forstod, at han var kommen for at danne sig et nyt Syn paa Tingene og drage Lære af alt det nye, han saa rundt omkring sig, blev Adgangen ham fri. Wagner begyndte at fatte Interesse for ham, og en skønne Dag bød han ham op paa Fabrikkens Lagre og viste ham alle de kostelige Sager.

I Berlin havde Michelsen væsentlig været beskæftiget med Tilvirkningen af saadanne Genstande, der hyppigst forekom i det daglige Liv, fornemmelig henhørende til Taffel- og Te-Service; vel indtraf der betydeligere Arbejder, for den prøjsiske Hofholdning f. Eks., men Hovedmængden var dog de almindelige Handelsvarer. I Paris derimod var det for en stor Del Pragtarbejder, han fik at gøre med, Stykker saa kostbare og i saadanne Størrelser, at de kun sjældent maatte antages at forekomme herhjemme. Hans første Arbejde hos Wagner var en Skaal til Smykker. Paa Industriudstillingen i Paris 1839, hvor Wagner tildeltes Guldmedaille, havde Fir-

maet adskillige kostbare Genstande udstillet. To af dem, oven i Købet de fortrinligste, skyldtes for den allervæsentligste Del Michelsen. Det ene Stykke var en 55 Centimeter høj Sølvvase i Form af en Vinkande, som var udført for en Hertug i Paris. Det andet var et

sandt Pragtstykke og bestod i en byzantinsk Vase paa henimod 50 Centimeters Højde af Platine alliée, rigt prydet med Emaille og Emaillemalerier, og besat med Stene; Enkelthederne var meget smukke og Udførelsen i det hele fortræffelig; det franske Blad »Le Constitutionnel«, der anmelder Udstillingen i en Kronik, ytrer, at Vasen ikke er til at skelne fra Porcellæn. Den erhvervedes af den prøjsiske Konge Frederik Wilhelm III og kom siden til Museet i Berlin, hvor den endnu findes. Af andre rigt udstyrede Luxusgenstande, hvis Udførelse tilfaldt Michelsen, var bl. a. ogsaa en Kalk, der bestiltes af Louis Philippes Dronning. — Anton Michelsen var i det hele med ved alle betydeligere Arbejder, selv om han ikke var ene om dem; der var Enkeltheder, hvis Udførelse han til

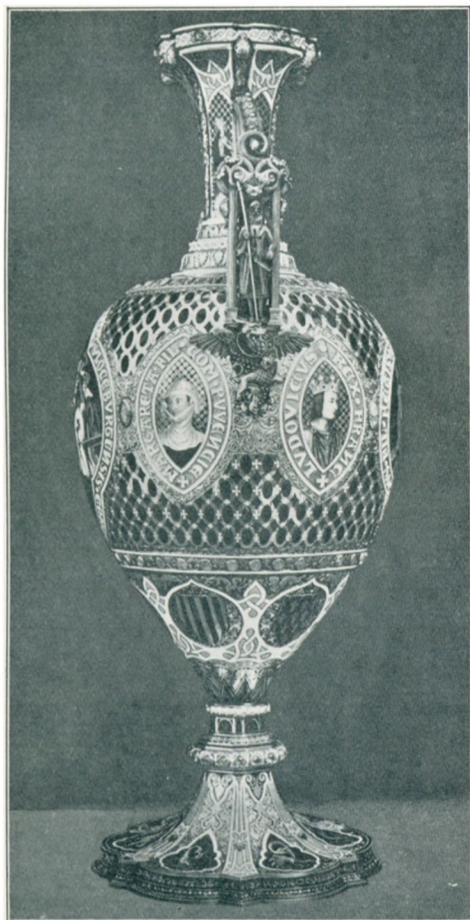
at begynde med endnu ikke havde Kendskab til, og han tog derfor Undervisning, naar der var mindre Travlhed paa Fabrikken og mindre vigtige Arbejder for. At lære noget, var stadig det Moment, han lagde Hovedvægten paa, den rent pengelige Fortjeneste var en Bisag; hans Afregningsbog viser, at han oppebar en Lønning af 3 $\frac{1}{2}$ à 4 Frs. daglig, der efterhaanden steg til 5 Frs., men

Byzantinsk Vase,
udført af ANTON MICHELSEN i Paris.

navnlig i den senere Tid af sit Ophold arbejdede han kun 4 à 5 Dage egentlig, for at faa mere Tid til egen Raadighed.

Meget nyt og meget ukendt inden for Guldsmedekunstens Omraade fik han at se i Paris. Emaillemalerierne var noget af det, der

Samme Vase, set fra Siden.
(Kunstgewerbe-Museum i Berlin).

vanskeligst lod sig fremstille hjemme, skønt Fremgangsmaaden var en noget lignende som ved Porcellænmaleri. Fuldt fortrolig var han bleven med Ættsning, Gravering og Emailering, hvilket sidste han lærte af en Russer ved Navn Gerser, med hvem han sluttede varigt Venskab. Hos Wagner anvendtes tre særegne Maader til at forgyldte paa, hvoraf dog den ene var en Fabrikshemmelighed, som Anton Michelsen ikke fik Kundskab om. Paa Forarbejdelsen af Platine alliée, legeret Platin, et Metal, der tillige anvendtes ved Urfabrikationen, havde Wagner Patent; heri blev Michelsen derimod indviet, og for at opnaa Indsigt i Platinens Legering og Smeltning havde han selv skaffet sig Undervisning. En vigtig Ting paa den Wagnerske Fabrik var den saakaldte Nielle-

ring, Anbringelsen af de sorte Ornamenter paa Metallet; i Nielle- ringens Fuldkommenhed overtraf Wagner alle andre i Paris. Disse forskellige Udstyrsmetoder anvendtes ikke alene paa Luksusarbejderne, men var ogsaa Hovedsagen ved Handelsvarerne, der havde Afsætning ikke blot i Frankrig og Tyskland, men ogsaa i England og andre Steder. Wagner havde oprindeligt haft et Værk-

sted i Berlin for niellerede Arbejder, men det gik ikke; siden, da han kom til Paris og ved Forretningens Fremgang blev i Stand til at anstille fortsatte Forsøg, og derved opnaaede at fremstille Varerne billigere, havde han betydelig Afsætning, selv til den prøjsiske Hovedstad.

Mod Slutningen af sit Pariserophold begyndte Anton Michelsen at lægge Planer for Fremtiden, at afveje Forholdene ude mod Forholdene hjemme og undersøge Betingelserne for at nedsætte sig som sin egen Mand. Hvis der var nogen Sandsynlighed for, at saadanne Handelsvarer, som almindeligt tilvirkedes i Paris, kunde udføres fra Danmark, var her et Virkefelt, der ikke alene vilde være ham selv til Nytte, men ogsaa til Gavn for Hjemlandet, og der var saa meget mere Grund til at haabe paa gode Resultater, som han mente, at Genstandene kunde fremstilles billigere i Danmark end her. Imidlertid, Michelsen var en praktisk Mand, der ikke byggede paa det uvisse og havde derfor ikke mindre haft sin Opmærksomhed henvendt paa Fremstillingen af det gængse Guldmedearbejde. I Berlin bestod Fortrinene for Fremgangsmaaderne hjemme kun i Presser, Faldværker og forskellige Redskaber og Værktøj, som fremmede Arbejdet, i Paris laa det i hele den fabriksmæssige Fremgangsmaade. Man arbejdede med en Hurtighed, der var ukendt hjemme, men tillige paa Bekostning af den enkelte Arbejders Dygtighed udover et bestemt afgrænset Omraade; han kendte sjældent mere end en enkelt Del af Arbejdets Hele. Michelsen var her inde paa et Betragtningssomraade, der senere kom til at spille en uhyre Rolle ogsaa i den hjemlige Industri: Massetilvirkningen. Dette var imidlertid en Metode, der kun kunde benyttes, naar Arbejdskraften var til Stede i stor Mængde, og dens Anvendelse var ikke til at tænke paa under de daværende Forhold herhjemme. Mindre omstændelige Metoder: forbedret Værktøj og Pressetilvirkning var imidlertid ogsaa et Fremskridt; drevet med Færdighed kunde Forarbejdningen efter de ny Fremgangsmaader vanskelig adskilles fra den langt omstændeligere Ciseleering, der ogsaa med Held lod sig erstatte af tynde og renstøbte Ornamente; Optrykning paa Drejebænken var ogsaa i Paris naaet til en høj Grad af Fuldkommenhed. Genstandenes Tilvirkning gik hurtigere fra Haanden, saa Prisen kunde blive billigere. Anton

Michelsen ræsonnerede ganske fornuftigt, og saa industrielt stort paa Tingene; selv om han som Haandværker maatte foretrække det individuelt fremstillede, men dyre Arbejde, forstod han, at Af-sætningsvilkaarene under smaa Forhold krævede billigere Genstande, og saadanne kunde virkelig produceres uden at gøre den gode Smag til Skamme, naar man raadede over tilstrækkelig Færdighed i de Metoder, der hørte til.

I Sommeren 1839 og den paafølgende Vinter var der Stilstand overalt paa de parisiske Værksteder. Anton Michelsen vilde gerne haft Ansættelse ogsaa andre Steder, men kunde ikke opnaa det og maatte blive hos Wagner; mange tilrejsende, der var godt udstyrede med Pengemidler hjemmefra, arbejdede gratis, blot for at faa Lejlighed til at sætte sig ind i de nye Forhold. Michelsen var for saa vidt heller ikke stedmoderligt behandlet i den Henseende; thi selv om hans Familie og nærmeste ikke var i Stand til at hjælpe ham, fik han økonomisk Støtte fra anden Side. Til de andre Stipendier, der i Forvejen var bleven ham til Del, modtog han i For-aaret 1840 fra Generaltoldkammer- og Kommercekollegiet 400 Rbdr., der efter Fabrikdirektionens Indstilling var tilstaaet ham ved kgl. Resolution af 1. Maj 1840 og som han havde ansøgt om til fortsat Uddannelse i Paris og et Besøg i London paa Hjemvejen, hvad kyndige Folk havde tilraadet ham. Det lakkede dog nu mod Slutningen af hans Pariserophold; han synes at være kommet til det Punkt i enhver Udenlandsfarers Tilværelse, hvor Hjemveen melder sig; naar han om Søndagene gik ud for at se paa Folkestimlen, blev han trist, følte sig fremmed og ene, og i Brevene til Hjemmet begyndte disse Følelser at faa Luft. Hans Søster Elisabeth fortæller, at Wagner, der agtede at trække sig ud af Forretningen, tilbød Anton at overtage den; dette synes ogsaa at fremgaa af hans egne senere Ytringer, men noget positivt herom vides dog ikke. Forholdene i Hjemlandet maatte iøvrigt tilskynde den unge Michelsen til atter at vende sine Tanker mod Danmark; Christian VIII, der med alle sine politiske Svagheder som bekendt var en kunstelskende og kunstbeskyttende Fyrste, havde bestegit Tronen, og Michelsen vidste, at han var venligsindet, ikke blot over for Familien i det hele, til hvilken Kongen havde gammelt Kendskab fra Guvernementstiden i Odense, men ogsaa over for ham

selv personlig. Anton fik derfor snart sin Beslutning fattet; den 22. Septbr. 1840 forlod han Seinestaden og drog til London. Opholdet her strakte sig dog kun over fjorten Dage; i Begyndelsen af Oktober gik det hjemad over Bryssel, Aachen og Köln, langs Rhinens Bredder. Han glemte ikke at besøge den for Guldsmede saa udbytterige Stad Frankfurt og paa Værkstedbyen Hanau ofrede han tre Dage. Over Göttingen, Hannover, Celle og Hamborg naaede han endelig hjem til København den 9. November 1840.

Den længe ventede Anton blev modtaget med aabne Arme af sin gamle Moder og Søsteren Caroline Hansen, i hvis Hjem paa Kristiansborg han foreløbig fik Ophold. Denne Vinter arbejdede Michelsen paa sit Mesterstykke. I Begyndelsen af 1841 havde han Tegningen færdig til to Sølv-Bordstager og den approberedes af Kunstakademiet den 25. Januar. Tidlig paa Foraaret stod Stagerne færdige og fremvistes den 19. April for Lavet; Stilen var Datidens almindelige — i Hetsch's Aand —, men Udførelsen var dygtig, Ciseleringen smuk og rig. Den 3. Maj kendtes Mesterstykket antageligt af Akademiet, den 8. Maj af Magistraten og endelig den 24. Juli 1841 udstedtes hans Borgerbrev. Hen paa Efteraaret, den 25. Oktober, optoges han som Medlem af Guldsmedelavet i København. Vejen var lang og omstændelig, men førte sikkert til Maalet.

Straks efter at have erhvervet Borgerskab nedsatte han sig, og det maa siges til hans Ros, at han ikke slog for store Brød op, da han endelig blev sin egen Herre. Hans første Bosted var i Gothersgade 118, lige over for det gamle Sprøjtehus, i Ejendommen nuværende Nr. 65; det gamle Hus er forlængst sunket i Grus og netop i disse Dage falder Efterfølgeren for Øksen for at give Plads for moderne Bygningsværker — saa hurtigt gaar Tiden. Her lejede han sig ind for halvfjerdsindstyve Rigsbankdaler halvaarlig og indrettede sig i en høj Stueetage, ikke nogen egentlig Butik. Rummet var baade Værkstedlokale og Udsalgssted; ved Vinduet var anbragt et Arbejdsbord med Redskaber og her stod Mesteren ved sin Gerning, ligesom man endnu kan se det i Byens smaa gammeldags Urmaagerbutikker. Han paatog sig ikke blot almindelige Juvel-, Guld- og Sølvarbejder, men niellerede og emallerede tillige een Gang hver Uge. Noget videre Lager af Metalgenstande har han til at begynde med næppe haft, men desto flere ædle Stene. I den Henseende var

han langt forud for sine Kolleger. Wagner havde nemlig overladt ham i Konsignation en værdifuld Samling af allehaande kostbare Juveler, og i »Berlingske Tidende« averterede han med ægte Kaméer, orientalske Perler paa Rader fra 900 indtil 1500 Rbdr.'s Værdi og kulørte Ædelstene, hvoriblandten Smaragd paa 86 Karat, i Østerlandene brugelig som Talisman. En Juvel af saadan Størrelse og Værdi var næppe før falbudt her i Byen og Folk kom og spurgte, om det virkelig var sandt; Kommandanten paa Rosenborg betragtede den en hel Time og paastod, at den var stjaalet fra et orientalsk Afgudsbillede. Kongen talte til sine Omgivelser om den unge fremadstræbende Guldsmedemester og snart rullede den fornemme Verden i sine Kareter op foran den primitive Butik. Man syntes godt om Nybegynderen, købslog med ham og gjorde Bestillinger; ogsaa hans Guldstads vandt Beundrere, men her havde han for lidt at vælge imellem, og i September 1841 skrev han til Søsteren Caroline, for at faa hendes Mand til at sætte Penge i den unge Forretning, dels for at udvide den, dels for at faa indrettet en rigtig Butik.

Lige fra den første Grundlæggelse traadte Anton Michelsens Forretning i et vist Tillidsforhold til Kongehuset og Staten. Christian VIII var utilfreds med Ordensdekorationernes Udførelse og overdrog Michelsen at fremstille nye Arbejdsmodeller; de vandt Bifald og fra den Tid var han knyttet til Ordenskapitlet som dets Juveler. Ogsaa andre mere officielle Arbejder blev det ham overladt at udføre. Afdøde Kong Christian lod saaledes hos Anton Michelsen tilvirke den Ring, han i 1841 satte paa Prinsesse Louises Finger.

Mere end fire Aar havde Forretningen til Huse i den høje Stue i Gothersgade, men i 1845 traadte den noget ud af sin hidtidige Beskedenhed. Anton Michelsen lejede en efter Datidens Forhold meget præsentabel Butik i samme Gade Nr. 343, paa Hjørnet af Grønnegade, og flyttede ind i Oktober. Huset eksisterer ikke mere i sin gamle Skikkelse, men omstaaende Afbildning viser, hvorledes det saa ud den Gang. Heldet fulgte Forretningen, men det kom ikke netop saaledes som Indehaveren havde tænkt sig. Der blev ikke Tale om nogen egentlig industriel Virksomhed, som han i Paris havde overvejet Mulighederne og Betingelserne for, og det varede

endnu en rum Tid, inden Firmaet fik anskaffet Maskiner og Redskaber udover det rent manuelle; det skete overhovedet ikke i Anton Michelsens Tid. Industrielt set stod hans Bedrift paa samme Standpunkt som Stadens andre Guldsmedeværksteder; Pressemaskinerne, som han havde beundret i Paris, kom næppe i stadig Brug her i Landet før efter 1850, thi et enkelt Tilfælde, der var forekommet allerede 1836, da en dansk Guldsmed udstillede nogle Genstande med Ornamenten, oppressede ad mekanisk Vej, fik ingen praktisk Betydning, skønt Bestræbelserne for at ophjælpe Industrien ogsaa paa dette Omraade laa i Luften. At Michelsens Værksteddrift holdt sig inden for de snævrere og herhjemme tilvante Former havde sin naturlige Aarsag. Tilfældet havde nemlig ført ham ind paa et Virkefelt, hvor det mere gjaldt den solide Pragt end den billige Hurtigfremstilling; den velhavende Kundekreds, han havde været saa heldig at erhverve sig, spurgte ikke saa meget om, hvad Tingen kostede, som den lagde Vægt paa en omhyggelig Udførelse. Dermed slog Michelsen sig da til Ro og lod de storindustrielle Planer flyve, hvad han havde saa meget des lettere ved, som Kunstfærdigheden og den gode Smag langt bedre maatte kunne udfolde sig i det rent haandværksmæssigt tilvirkede Arbejde.

Paa Værkstedet i Gothersgade vides flere fremragende Kunstmede og Ciselører at have arbejdet. Saaledes bl. a. A. DRAGSTED den ældre, MAYNTZHUSEN og SCHELLIG, ligesom den dygtige Emaillør E. C. JACOBSEN, der hurtig fik lært Mesterens fra Paris medbragte Metode til at fremstille de smukke Emaillefarver; Juvelarbejderen H. P. AMBROSEN, ubetinget den kyndigste Guldsmed til Indfatning af Stene og Perler, stod ogsaa en Tid paa Michelsens Værksted. Men snart, allerede omkring 1850, hørte Værksteddriften helt op. Samarbejdet udviklede sig her, som hos Byens andre større Guldsmede, derhen, at hver Specialist havde sit eget lille Værksted ude i Byen, og naar Bestillingen indtraf, fik de Materiale udleveret og Forskud paa Arbejds løn; snart tog de selv Svende og Lærlinge, saa at det i Virkeligheden blev Smaamestre, der arbejdede for deres større Kollega. Det var navnlig Sølvvarer, der tilvirkedes, Guldarbejder, der kom paa det danske Marked, indførtes som oftest fra Udlandet. Denne Ordning af Værkstedforholdene,

der maaske i visse Henseender var uheldig, medførte dog ikke, hvad man let kunde formode, at den større Mester reduceredes til en blot og bar Forhandler, tvertimod kom det meget an paa hans gode Smag og hans Evne til at kunne faa sine Medarbejdere til at følge den. Heri var Michelsen dygtig; hans Kritik over Arbejdet,

Hjørnet af Gothersgade og Grønnegade.
(Fotograferet forinden Ombygningen).

naar det indleveredes, var meget nøjeseende, og hvis det ikke var udført efter hans Hoved, ofte skarp og sønderlemmende.

Det der gav Anton Michelsens Virksomhed en Særstilling inden for den faglige Kreds, var Arbejdet for Ordenskapitlet. Da hans Velgører, Christian VIII døde i 1848 og han ikke vidste, hvorledes Fremtiden vilde forme sig, ansøgte han Rentekammeret om at faa tilstaaet Prædikat af Hofguldsmed og Ordensjuveler — hvad han iøvrigt havde Løfte paa fra den afdøde Konge — for paa den Maade

at faa et haandgribeligt Tilsagn om fortsat Arbejde paa dette Omraade. Anmodningen støttedes fra forskellige Sider, bl. a. af Københavns Magistrat, kun Ordenskansleren, den bekendte Gehejme-statsminister P. C. Stemann havde sine Betæneligheder. Titlen Hofguldsmed betød blot, at Indehaveren nød Anseelse ved sin Duelighed og benyttedes til Udførelsen af Arbejder for Staten og Kongehuset, naar saadanne kom til at foreligge, og Michelsen var da heller ikke ene om den. Prædikatet Ordensjuveler fandt Stemann derimod betænkeligt, hvis Forudsætningen var den, at Michelsen derved knyttedes til Kapitlet som dets udelukkende Leverandør og foreslog Betegnelsen Hofjuveler i Stedet; utilfreds med hans Arbejde var man langt fra, tvertimod lod man det blive al Ros til Del, det var blot Frygt for, at Konkurrencen skulde udelukkes. Dette Begreb, der ved Fortidens Monopolisering var bleven saa stærkt overset, trængte ind overalt sammen med de fri og oplyste Ideer, og kom ret naturligt til Orde, hvor det gjaldt Statens Arbejder, selv fra en saa afgjort Tilhænger af den gamle Tingenes Orden som Stemann. Imidlertid fik Anton Michelsen 8. August 1848 Bestilling som Hofguldsmed samt Hof- og Ordensjuveler, men uden at der tillagdes ham nogen Fortrinsret paa Tilvirkning af Dekorationer for Ordenskapitlet. Til Trods herfor vedblev Forholdet dog at være det, at han ligesom i de foregaaende Aaringer fik overdraget det hele Arbejde; Bestillingerne udførtes saa omhyggeligt, at der — som det forsikres — aldrig vides at være indkommet noget Ordenstegn til Reparation paa Grund af mangelfuld eller usolid Udførelse.

Forinden var der indtraadt noget betydningsfuldt i Anton Michelsens Tilværelse. Kort efter Nytaar 1847 kom to Damer ind i hans Butik i Gothersgade og spurgte efter et Smykke, der var bortkommet. Det var Ida Hansen og Ernestine Saxtorph. Jomfru Hansen forklarede, hvorledes hun paa Lykkesholm havde mistet sit Halsbaand og nu havde været rundt hos alle Byens Guldsmede for at høre om det; det var meget let at kende, thi det saa ud som om det var lavet af lutter smaa bitte Butterdejgskager. Michelsen syntes rigtig godt om hende, de kom i Snak og det viste sig, at de var Bysbørn; hun kom igen og da det virkelig lykkedes at opdrive Smykket, blev Enden den, at Guldsmeden beholdt Halsbaandet

og tog Ejerinden med. Sagen gik hurtig i Orden; som det den Gang var almindeligt fik de Kongebrev til Hjemmebryllup og to Dage efter, den 6. Februar 1847, viedes de af Slotspræst Just Paulli, der hørte til Brudens Bekendtskabskreds. Heldet havde atter været Anton Michelsen gunstigt og Lykken havde endnu en Gang tilsmilet ham, thi i den unge Dame, Tilfældet havde sendt ham, fik

ANTON og IDA MICHELSEN 1847.
(Efter Daguerreotypi).

han netop en udmærket Kone, ikke blot en elskelig Personlighed, men en god Støtte i den daglige Gerning. Brudens Familie derimod har rimeligvis ikke været henrykt over Partiet. Datidens Begreber paa dette Omraade var saare snævre, og Prokurator Hansen, der var en anset Mand i sin Fødeby og førte et stort Hus, har næppe fundet det rigtig passende, at hans Datter ægtede en Haandværker. Standsforskellen var endnu en dybt rodfæstet Fordom og den personlige Dygtighed kom først i anden Række; hvor ringe For-

skellen kan synes os, laa der dog den Gang et Svælg mellem Aandens og Haandens Arbejdere.

Der oprinder nu en lang Række Aar, hvori Ægteparret førte en harmonisk Tilværelse, opfyldt af Arbejde, men ogsaa rig paa Glæder; en Sorg var det, at deres førstefødte døde, førend han var fyldt et Aar, men senere skænkedes der dem to Sønner og en Datter. Michelsens Virksomhed havde god og stadig Fremgang og efterhaanden blev han en velhavende Mand. Hans Hustru styrede ikke blot sit Hus, men stod virksomt ved hans Side i Forretningens Anliggender, og den Part, der naturlig tilfaldt hende, var ikke den mindst betydende for det Arbejde, hvoraf Velstandens Kilder flød; hendes Personlighed og hele vindende Fremtræden var ofte af afgørende Betydning for Tilfredsstillelsen af den Kundekreds, der søgte Anton Michelsens Butik.

I 1854 købte han eget Hus. Den forhenværende Generalguvernør i Dansk Vestindien, Peter Scholten, der var bleven tilbagekaldt efter Oprøret paa St. Croix 1847, efterlod sig ved sin Død et lille Hus paa Kongens Nytorv mellem Bredgade og Store Kongensgade, den Gang Nr. 209, senere Nr. 12. Ejendommen stilledes til Salg i Begyndelsen af 1854 og ved fjerde Auktion, den 21. Marts, tilsløges den Anton Michelsen for en Sum af 16200 Rdr. Husets Historie kan følges et godt Stykke tilbage i Tiden. I Slutningen af det syttende Aarhundrede laa her en Del Fiskerhuse omkring Niels Juels Gaard og Gyldenløves Palæ, og blandt disse var der et, der tilhørte Skipper Mikkell Nielsen; det var denne Ejendom, eller rettere en Del af den, der mange Aar senere blev Anton Michelsens. I 1732, efter den store Ildebrand, var Ejermanen en Kaptajn af Søetaten J. A. Liebert og i 1760 tilhørte Huset Philip de Lange. I Aaret 1771 blev det helt ombygget og synes ved denne Lejlighed at have faaet omtrent den Skikkelse, som det havde, da Michelsen erhvervede det. Ejeren var da en kongelig Gartner Egidius Gercken. Samtidig blev den oprindelige Ejendom delt og den Part, der efter 1807 fik Matr. Nr. 209, var endnu omkring 1811 i Familien Gerckens Besiddelse. Huset havde i de følgende Aaringer forskellige Ejere, indtil det i 1829 figurerer blandt Aktiverne i Mad. Regolis Dødsbo. Hun var Modehandlerinde og boede i Naboejendommen, der havde tilhørt hendes Mand, Gibsermester Joseph Regoli, en

indfødt Italiener, som havde slaaet sig ned her i Landet; den samme Regoli fik en vis Interesse i Kulturhistorien, fordi det var ham, der ved Aarhundredets Begyndelse banede Vejen for det Casortiske Pantomimeselskab, da det første Gang kom her til Byen og viste de senere saa berømte italienske Pantomimer for det danske Publikum. I 1829 sattes saa Huset til Auktion og Konferensraad Brun — Frederikke Bruns Ægtefælle — bød paa det, men fik det ikke; det solgtes til en forhenværende Brændevinsbrænder for

Huset paa Kongens Nytorv
før Ombygningen
(det midterste i Billedet).

9100 Rbdr. Sølv. Endelig erhvervede Scholten Huset, der atter havde skiftet Ejer, og indrettede det paa det prægtigste med store Spejle og kostelige Møbler; han var en Mand, der yndede at vise Pragt og fyrstelig Gæstfrihed. Ved hans Død stod alt som han havde forladt det, og Anton Michelsen kom i Besiddelse af den største Del af Indboet, som han købte særskilt. Scholtens Vinkælder var berømt ude i Byen: de 4000 Bouteiller, der kom under Hammeren, indbragte over 8000 Rdr., Halvdelen af Husets Værdi. Navnesedlerne paa de sjældne Vine sad endnu som en Hilsen fra Fortiden og et Memento til den nye Ejer, om ikke at stænge Livsglæden ude fra det lille Hus.

Som mange andre af Stadens gamle Huse var det meget smalt, kun tre Fag, og rummede Kælder, Stue, to Etager og Kvist. Skønt Indretning af Værksted ikke blev nogen Nødvendighed, anbragtes der dog i Kælderen Ambolt og Esse til Brug ved Omsmelting af ældre Genstande; dette Sted blev et af Husets ejendommeligste, navnlig i det maleriske Øjeblik, naar det smeltende Metal — Sølv og Guld — hældtes ud i Diglen. Stueetagen indrettede Anton Michelsen til Butik og i et afskildret Bagværelse foregik største Delen af Dagens travle Gerning, fra otte Morgen til otte Aften. Forhol-

dene medførte, at Familien maatte indtage Maaltiderne her, hvor der tillige købsloges med de fremmede Juvelhandlere om de kostbare Perler og ædle Stene, der skulde anvendes ved Smykkeitilvirkningen. En Timestid før Lukketid kom Forretningens Arbejdsmestre og afleverede det færdige Arbejde, og nu begyndte en Kritiseren frem og tilbage, der gik i de fineste Detailler og ofte affødte Optrin, der i høj Grad havde nødig, at Husfruen med sin milde

METTE MICHELSEN og Datteren ELISABETH.
(Efter Daguerreotypi).

og mæglende Personlighed lagde sig imellem og gød Olie paa de rørte Bølger. Men naar saa Butikken var lukket og Dagværket endt, samledes Familien paa første Sal i den ene af Husets Stadsstuer, drak Aftenteen og vederkvægede sig ved Musik; endelig søgte man Hvile i den ovenover liggende anden Etage, der udelukkende optoges af Soveværelser. Saaledes gik det daglige Liv med Datidens rolige Regelmæssighed; hver Morgen begyndte man i Stuen, og hver Aften endte man paa anden Sal.

Paa Kvisten, hvorfra man havde den herligste Udsigt ud over det store Torv, havde Husherren installeret nogle enlige Medlemmer af sin Familie. Her boede hans Moder Mette Michelsen sammen med Datteren Elisabeth og Søsterdatteren Ane Kirstine Møller. Anton Michelsens gamle Moder havde i de første Aar, navnlig mens Sønnen var paa Rejser, haft vanskeligt ved at friste Livet i København. Hun havde ca. 1839 slaaet sig nogenlunde til Ro ved en lille Traad- og Broderihandel i Vognmagergade, men omkring 1850 optoges hun i Sønnens Hus og levede hos ham, indtil hun langt over Støvets Aar lukkede sine Øjne her den 16. Oktober 1867. Lige til det sidste fulgte hun med Interesse det Liv, der rørte sig om hende, og i Krigsaaret 1864 fik hun — den halvfemsindstyveaarige — hver Dag forelæst Telegrammerne, for at høre, hvorledes Sagerne stod. Et Par Aar efter Moderen kom Antons Søster Elisabeth ogsaa i Huset hos ham og endnu senere Kusinen Jomfru Møller, der var et rørende bravt Menneske, det mest beskedne man kunde tænke sig, arbejdsom og flittig til det sidste. Hun forestod de mere materielle Anliggender og var en sikker Nummer Et hver Morgen, før nogen anden af Husets Beboere kom paa Benene.

ANE KIRSTINE MØLLER.
(Efter Fotografi).

De søgne Dage prægedes Livet af Arbejde og Regelmæssighed, om Søndagen aabnede Huset gæstfrit sine Døre og bød Vennerne til Fest. Ida Michelsens Bekendtskabskreds havde ikke tabt den hjertevindende Veninde af Syne, fordi hun var draget til Hovedstaden, og den mest navnkundige af dem, H. C. Andersen, gæstede jævnlig hendes Hus, ogsaa mens Familien levede under mindre Forhold paa Hjørnet af Grønnegade. De fleste af Husets Venner fra denne Tid er nu forlængst døde, kun faa er tilbage, som husker det rige og muntre Liv, der udfoldede sig i Førstesalens fire Stuer, naar Anton og Ida Michelsen satte Kredsen Stævne. Kunstmalerinden, Frk. AUGUSTA PAULLI, der er blandt disse faa, gives her Ordet for en fornøjelig Skildring af Husets Selskabsliv:

»Mine Erindringer fra Michelsens Hus begynder 1860; da flyttede mine Forældre til Kongens Nytorv Nr. 6, mens Michelsens boede i Nr. 12, hvortil de vist ogsaa ret nylig var flyttet. Fru Ida Michelsens Skikkelse hører til min Barndoms tidligste Minder; mine Forældre satte hende højt, hun og de havde tilbragt mange glade Somre sammen i deres Ungdomstid paa Herregaarden Lykkesholm.

I mine Forældres gamle Hjem ved Holmens Kanal, hvor Ida en Tid opholdt sig, blev hun pyntet som Brud og kørte til sit Bryllup. Jeg husker dunkelt at have besøgt hende med min Moder i Gothersgade, Hjørnet af Grønnegade, i et Hus, der havde en pæn, gammel Trappe ned til Gaden; men mine klare Minder knytter sig til den smukke, morsomme Ejendom paa Kongens Nytorv, der i sin første Skikkelse, fra Kælder til Kvist, alene beboedes af Michelsens.

Husets Selskabelighed, som altid fandt Sted om Søndagen, skilte sig i meget fra al anden samtidig Selskabelighed, ogsaa ved at være morsommere end de fleste andre Steder. Man blev først indbudt samme Morgen, som man skulde komme om Aftenen, og jeg er mangen Søndag vaagnet med Ønske om, at der maatte komme Bud til os, og det kom der tit. Naar vi saa, i vor fineste Stads, vi unge barhalsede og bararmede og med Blomster i Haaret, som det da hørte sig til, mødte Kl. 7—8, var der dækket et hestekoformet Bord i det store TrefagsVærelse paa første Sal til Torvet. Silkegardinerne, de gamle Spejle og Møblerne i dette fine lille Hus saa ud som om de var lavede til det, eller Huset saa ud som om det var bygget uden om Møblerne, saa godt passede alt sammen. Alt var rundeligt i det Hus, baade Traktingen og Gæstfriheden. En Aften var der en rent overvældende Mængde Kage; Michelsen havde paa sin Morgentur bestilt én stor Kage, Ida, som ikke vidste deraf, en anden og jeg tror nok endnu én af Husstanden havde bestilt en tredje Kage. Ingen blev budt, fordi Vært og Værtinde »skyldte« det — de »skyldte« overhovedet ingen noget i den Retning. De gik selv kun rent undtagelsesvis og ved en eller anden sjælden Lejlighed i Selskab; men de bød til Gæst, hvem de gerne vilde se og hvem de undte en glad Søndag Aften, og de bød ikke en eller to fra hvert Hus. De gjorde ikke Selskaber for unge og Selskaber for gamle; hele Familien blev budt, Fader, Moder, Sønner

og Døtre og sommetider Tanter og Fættre med, og alle morede sig dejligt. Det var virkelig en Fest, naar alle de Mennesker føjedes sammen af den store Hygge inden disse Vægge. Naar Maaltidet var til Ende, blev Bordet baaret bort, og der dansedes som Regel Resten af Aftenen. Foruden den store Stue, som optog hele Forhuset, var der i Sidehuset 3—4 Smaaværelser, smagfuldt og nydeligt udstyrede; Værtens store Gæstfrihed og Værtindens ejendommelige, kærlige og kloge Personlighed gav Huset sit Præg. Begge var lykkelige ved at være omgivne af glade Mennesker. Fruens — eller som hun dagligdags kaldtes — Madammens Paaklædning var noget for sig selv, hun havde en aparte, køn Kappe paa af hendes egen Opfindelse og et stort hvidt Forklæde, saa stort, saa det næsten naaede sammen bag.

Jeg mindes mange Mennesker og har sagtens i Aarenes Løb glemte mange fra disse Aftener. Dem, jeg kan nævne, er Kellermann med sin Violoncel, H. C. Andersen med sine Æventyr, Fru Nyrop, den Gang Agnes Lange, i sin unge, store Skønhed, Adolph Recke med sin Kone, gamle Lumbyes Datter, som i 64 sang begejstrede Krigssange og en lille Sang om Fyns Dejlighed, som hun selv havde digtet til en Melodi af Frederik den Syvende. Jeg hørte en Gang et smukt Træk af hende. Hun havde sammensparet en lille Sum til en Udenlandsrejse, men da en Slægtning af hendes Mand gik fallit, forærede hun ham Pengene og blev hjemme. Reckes var ikke velhavende, saa hun havde vist ingen Udsigt til en anden Rejse. Saa var der Prokurator Adolph Lange fra Ørbæklunde, Idas Fætter, og hendes store Slægt fra de fynske Herregaarde, naar den kom til Byen; Michelsens egen Slægt, Charlotte Bournonville, Johanne Bagge, der senere blev gift med Idas Halvbroder Dr. Christian Hansen; Ernestine Saxtorph, Idas Veninde fra Odense, Juveler Thostrup fra Kristiania, en særdeles dygtig og begavet Mand, som døde ung; Julie Laurwald, Brødrene Scholten fra Odense, Overlæge Jørgensens Familie, Oberstløjtnant Mossins, Justitsraad Harboes, min Fader Kapelmester H. S. Paulli og Moder Albertha, født Schouw, med os to Døtre. En ældre Mand, Moldenhauer, kom der ofte med sin Plejedatter; han stiftede Musikkonservatoriet ved at testamentere en Del af sin Formue dertil; om sine Planer desangaaende talte han ofte hos Michelsens med min Fader.

Det var nogle af Gæsterne. Kunde jeg nu blot male Luften, Tonen i disse Selskaber, hvor der var samlet saa forskellige Mennesker. Det var det jævne og tillige det poetiske ved Husfruen, der bredte sit Skær over gamle og unge og gav disse Fester deres Særpræg, saa man følte sig som et sluttet Samfund. Kom der et nyt Medlem til, hvad ofte hændte, for Kredsen var meget udvidelig, saa kom han eller hun med ind i den. Ingen behøvede at føle sig fremmed.

Som det mærkelige Menneske Ida Michelsen var, kunde hun omgaas alle. Hendes Stilling, som den vægtige Medhjælp i sin Mands Bedrift, førte med sig, at hun kom til at staa over for Konger og Dronninger, og hun kunde tale med alle, fra de allerhøjeste til de allerlaveste. Hun blændedes ikke af Pragten og stødtes ikke tilbage af Elendigheden, men fandt med sit rige, varme Hjerte Vej til det rent menneskelige, som er et Sted paa Bunden af os alle. — Naar jeg ikke kan fortælle om de livlige, morsomme Børn i det Michelsenske Hus, saa er det fordi de var baade for smaa og for store for min unge Alder, for store til at bæres og leges med, for smaa til at deltage i vor Aftenfornøjelse. Den ældste Søn, William, husker jeg bedst fra den Tid; han var saa snild til at opfinde. At jeg holdt meget af alle Børnene, det husker jeg saa overmaade godt.

Hvordan de store Selskaber kunde indrettes med saa kort Var- sel, tænkte jeg den Gang ikke paa; de var indrettede, og godt og smukt indrettede, naar vi kom. Mange Aar efter hørte jeg en Ytring af Tante Ida, som jeg ofte har husket, fordi den var et storartet Svar paa en smaalig Beretning om en regelmæssig Husførelse. Maaske rummer dette Svar hendes vide Syn paa Tingene, som gjorde, at hun kunde overkomme saa meget. En Dame fortalte nemlig en Dag, mens jeg var tilstede, om et Hus, hvor alt var saa ubeskrivelig ordentligt, saa mærkelig præcist. Hun endte sin Skil- dring af al denne Fortræffelighed med at sige: »Alt gaar som efter en Snor.« Tante Ida svarede, ganske stiltfærdigt, med sit rare fyn- ske Tonefald: »Ja, tænk hvor det er dejligt! Her gaar det nu efter mange Snore.« Det var baade morsomt og klogt sagt, fordi Damen ganske sikkert havde en lille Hensigt med sin Talen om den store Orden. Ofte har jeg tænkt paa Tante Ida med »de mange Snore« til Nytte og Glæde for andre; hun ænsede ikke Folks Smaavrøvl,

ANTON MICHELSEN med sin HUSTRU og Søsteren ELISABETH (staaende). 1870.
(Efter Fotografi).

hun saa ikke til Siderne for at mærke, hvad der mentes om hende, men levede som hendes skønne, ædle Natur bød hende.

Hendes Halvbroder, Oberst Emil Hansen, som ofte kom i Huset, var en Mand, man heller ikke glemmer, morsom og elskværdig som han var. Da hans Svoger købte Naboejendommen paa Kongens Nytorv og føjede den til det gamle Sted, foreslog Emil Hansen min Fader at leje en af Etagerne. Da Fader sagde, at den vilde

blive for stor og for dyr, svarede han: »Aa Snak, I kan jo la' vær' at betale.« Hans Moder og Søster Lene flyttede til ham, da den gamle Prokurator Hansen var død. De havde saa rart et Hjem sammen, saa han, da han en Gang opfordredes til at gifte sig, sagde: »Nej, jeg gifter mig aldrig med andre end med Mor og Lene.« Denne sidste havde været forlovet med en ung Præst, Steenbuch, som døde; hendes milde, sagtmodige Væsen syntes mig altid præget af denne hendes Ungdoms Sorg. Hendes Barndomsveninde har fortalt mig følgende, som jeg synes er et lille Billede paa hendes Liv. Hun havde i Bur en Fugl, som hun holdt meget af, men da hun selv, eller andre, mente det var Synd at holde den fangen, aabnede hun paa sin Konfirmationsdag Buret og lod Fuglen flyve. Den lille Historie viser et Menneske, der lydig kunde bære, hvad der blev hende paalagt.

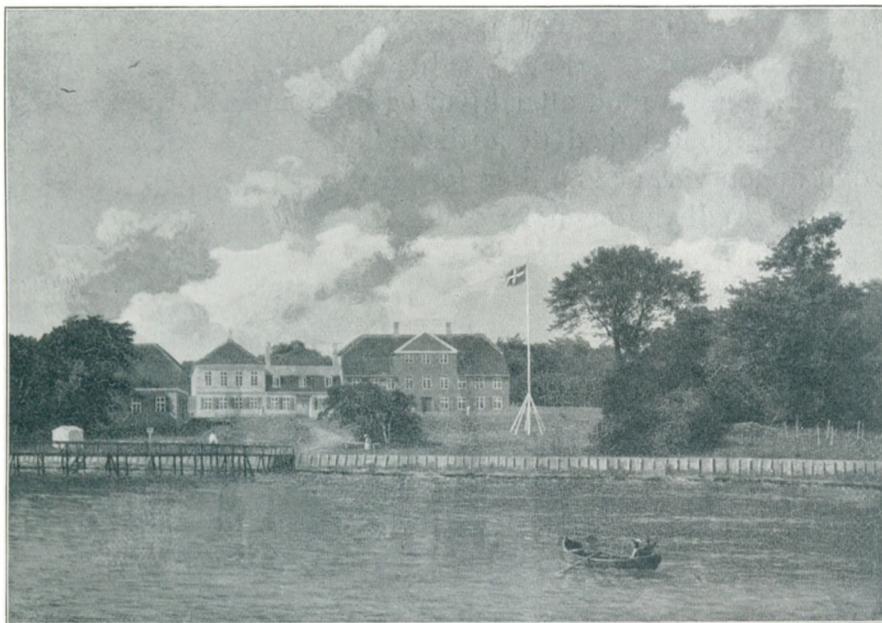
Da Michelsens nye Sted var bygget, var det for stort til én Familie. De selv tog Stuen og første Sal, mens fremmede flyttede ind i det øvrige Hus. Det gamle, morsomme Hus's Tid var forbi, og da der tilmed kom Sygdom og Sorger, hørte Selskabeligheden i sin oprindelige Skikkelse op. Fra det nye Hus har jeg ogsaa gode Minder, men Tiderne førte med sig, at de blev af en anden Art. De sidste Aar, mine Forældre levede, gik de ikke i Selskab, det eneste Sted, de kom, foruden hos deres Svigersøn og Datter, var hos Ida, der som Enke blev boende saa nær os. Hun fik dem af og til ind til en lille hjemlig Middag, som altid var en fornøjelig Opmuntring. I tunge Sygdomsdage kom hun til dem, altid bragte hun et kærtligt, frisk Pust med sig.«

— —

Som nys bemærket undergik Huset paa Kongens Nytorv en Ombygning, der fandt Sted i Slutningen af Tredserne. I 1868 købtes nemlig Nabohuset Nr. 10, der allerede var halvt nedrevet; de to øverste Etager af Nr. 12 fjernedes og Dobbeltjendommen Nr. 10 og 12 opførtes i dette og det følgende Aar. Længe efter Anton Michelsens Død erhvervedes Nr. 14, og sammen med Nr. 8 gik alle tre op i det store Bygningskompleks, der i 1900 rejste sig ved Siden af »Standard«. —

Sommersøndagene havde i den Michelsen'ske Familie sin særegne Anvendelse. Landliggeriet, der for det københavnske Bour-

geosis Vedkommende allerede saa smaat havde begyndt at ytre sig ved Aarhundredets Begyndelse, havde dog endnu omkring 1850 ikke opnaaet nogen større Almindelighed. Vel havde nogle Rigmænd i Lighed med Aristokratiet deres egne Lyststeder navnlig i Nordsjælland, ligesom en Del Embedsmænd havde bosat sig uden for Voldene, paa Broerne og Frederiksberg, og levede her — for en Del hele Aaret igennem — en landlig Tilværelse i den Tid, der levnedes dem fra Arbejdet paa det offentlige Vel. Byens Handlen-

Bellevue 1872.
(Efter Maleri af Heinr. Buntzen).

de og Næringsdrivende, der havde en lang Arbejdsdag, var disse Sommerglæder derimod ikke beskaaret til daglig, fordi Kommunikationernes Ufuldkommenhed forbød det. Man nøjedes med Voldens Idyl og en rask Aftentur uden for Porten, hvor der var Traktørsteder nok. Kun om Søndagen var der Tid og Lejlighed til længere Udflugter og Rejsens Maal gjaldt oftest Dyrehaven. Navnlig i Tyverne, da man begyndte at tage til Skovs med Dampskibet og Landingspladsen blev Bellevue, fik dette Traktørsted rigtig Opkomst, men allerede forinden havde det godt Ry paa sig.

Det var Familien Bagge, som residerede her. Der var Rasmus Bagge, som døde 1806, Joh. Bagge († 1853), som opnaaede at blive Kancelliraad, og Julius Bagge, der først døde i Firserne. Her nød Anton Michelsen og Familie deres landlige Glæder i en Række af tyve Aar. Ogsaa paa dette Omraade gjordes Begyndelsen i detsmaa. Michelsen lejede et Stykke af Bellevues store Have og opførte der et lukket Lysthus — veritabelt indrettet med Døre og Vinduer — hvor man kunde spise sin Mad. Søndag Morgen tog Familien en Vogn hjemmefra, pakkede den med Fødevarer og forsynede sig i Begyndelsen endogsaa med Drikkevand fra Posten ved Volden for Enden af Gothersgade, og rullede saa ud paa »Landstedet«. Om Aftenen kørte man atter hjem og Børnene var grædefærdige, fordi de skulde forlade dette jordiske Paradis. Det andet Stadium i Udviklingen var, at Familien forlod Byen Lørdag Aften, lejede sig ind i Hovedbygningen, i Kost hos Bagge, og atter vendte hjem Mandag Morgen; i Ferierne blev Børnene derude til Stadighed, mens Faderen daglig og Moderen hyppig tog til Hovedstaden for at varetage Forretningerne. Anton Michelsens gamle Moder var ogsaa en sikker Gæst paa Bellevue hver Søndag. Om Morgenen tog hun derud med den Omnibus, som i hine Tider besørgede Strandvejstrafikken, og hun havde sin bestemte Plads paa Forsædet, med Datteren Elisabeth paa den ene Side og Jomfru Møller paa den anden. De tilbragte Dagen hos Anton og kørte samme Aften tilbage. — Klampenborgbanens Aabning i 1863 hidførte en Omvæltning i alle disse Forhold, men Familiens Sommeropholdssted vedblev at være Bellevue.

Det var dog ikke blot Stedets Dejlighed, der knyttede den til Bellevue: Ida Michelsens Halvbroder, H. C. Hansen, den senere Distriktslæge i Hørsholm, fandt sin Hustru i Ejermandens Datter Johanne. I Distriktslæge Hansens Hus døde baade Julius Bagge og hans Kone; han selv er ogsaa død, men hans Enke lever. — Bellevue var i sin Tid berømt blandt Byens Lækkermunde for sin gode Mad og det var ret almindeligt at afholde Festligheder og selskabelige Sammenkomster derude; allerede i længst forsvundne Dage, i 1818 f. Eks., blev der givet offentligt bal en masque paa Bellevue. Ved Vintertide mødte man i Kane og den raske Tur forøgede blot Fornøjelsen. I Julius Bagges Tid var Stedet ikke mindre anset.

Han var en stor, svær Mand, der altid viste sig i en skinnende hvid Trøje, og i visse Henseender var han ligefrem Kunstner i sit Fag. Mod sine Slagtere og Konditorer var han ganske vist en striks Herre, men han vidste at tilfredsstille selv det mest kræsne Publikum; de berømte levende Skildpadder svømmede ikke sjældent om i store Kar derude i de Dage, der hengik mellem deres Ankomst og Henrettelsen.

Lige saa paalidelig en Sommergæst Anton Michelsen var paa Bellevue, lige saa samvittighedsfuldt aflagde han aarlig et Besøg i Paris, og hans Hustru var ham en forstaaende Ledsager paa disse Ture. Det var nemlig ikke Fornøjelsesrejser — saadanne kendte han ikke til. Det var Michelsens Stolthed at føre sit Fag op i Linje med de store Lande og at holde sin Teknik paa Højde med Udviklingen derude, ikke den industrielle Fabrikteknik, men den haandværksmæssige, den kunstindustrielle; selv om han herhjemme ikke kunde regne med Verdenscentrernes rige Købeevne, skulde hans Frembringelser kunne staa Maal med Udlandets bedste. I Stedet for den rige Luksus lagde han an paa smagfuldt og kunstnerisk Udstyr, der ofte opnaaedes med færre Midler. Heri laa Hemmeligheden ved hans Virksomheds Fremgang.

Christian den Ottendes Interesser for Kunsten og Kunsthaandværket var ingenlunde et Særkende for Efterfølgeren. Ikke desto mindre benyttede Frederik den Syvende sig i mange Tilfælde af Anton Michelsens Dygtighed. Af Arbejder, han i denne Tid udførte for Staten, kan mærkes et af H. Olrik tegnet sølvforgylt Bæger, der 1860 blev sendt som en Opmærksomhed til Førstekongen i Siam. For at styrke Venskabsforholdet til dette fjerne Land, der var af Betydning for den danske Skibsfart i de østasiatiske Farvande, sendtes der Gaver. Bægeret, der øverst havde en Kongekrone i Guld og Emaille og Frederik den Syvendes Billede paa Siden, bares af de tre Løver med emaillede Vaabenskjolde i de danske Farver. I Halvtredserne havde Anton Michelsen ogsaa med Held kopieret Guld- og Sølvarbejder, der fandtes i Oldnordisk Museum, og dette hang aabenbart sammen med Kongens bekendte Interesse for Oldsagsfund og gamle Sager. Blandt andet udførte

han paa Bestilling af en engelsk Antikvitetshandler en Dolk, hvortil Originalen, der endnu findes paa Nationalmuseet, havde tilhørt Christian IV. Kopien, der var af god Lighed og fortræffeligt Arbejde, blev, ligesom en Mængde andre af Michelsens Arbejder, afbildet i »Illustreret Tidende«, forinden den afsendtes. Fra Tredserne skriver sig ogsaa en Del Smykker, tilvirkede i oldnordisk Stil. Michelsen var dog ingenlunde ene om at føre denne Stilart ud i Livet; navnlig Guldsmed E. F. Dahl gjorde fortjent Lykke med sine oldnordiske Genstande paa Verdensudstillingen i London 1862.

Under Christian den Niende, der personlig viste Anton Michelsen og hans Hustru en udstrakt Velvilje, blev Forholdene imidlertid af en ganske anden Natur. Kongehusets indflydelsesrige Slægtsforbindelser bragte saa at sige Europa til den danske Hovedstad og maatte nødvendigvis virke fremmede paa en Virksomhed som denne. Men Opgangen laa ogsaa i selve Tiden, i Udviklingen saaledes som den gik. Efter Ulykkerne i 1864 vendte Danmark, som det tit nok er fremhævet, paa een Gang Blikket indefter og udefter: den kulturelle Udvikling maatte nu blive en nødvendig Betingelse for Landets Selvhævdelse og Fremgang. Paa alle Omraader arbejdedes med utrættelig Iver for at hjælpe dansk Snille og Dygtighed til sin Ret, paa alle Kanter sporedes Bestræbelser for at overtøye andre om vor Berettigelse som Kulturfolk. Det lykkedes os ikke mindst paa Kunstindustriens Omraade, og her har Anton Michel-

Guldbæger, tegnet af Heinr. Hansen
 efter Motiv paa Rosenborg.
 (Chr. IX's Faddergave til sin førstefødte Datter-
 terson. 1864).

sen Del i Æren for, at danske Frembringelser har vundet Hæder paa Udlandets Marked.

Trangen til at træde i Forbindelse med Udlandet og paa den Maade at hævde den hjemlige Industri laa i og for sig til ham. Paa den første Verdensudstilling, der kom i Stand i London 1851, var dansk Guldsmedearbejde overhovedet ikke repræsenteret, paa den næste, i Paris fire Aar senere, var dette derimod Tilfældet. Men her var Anton Michelsen den eneste, saaledes at han altsaa er den første Guldsmed, der har bragt dansk Arbejde paa en Verdensudstilling. Han var repræsenteret ved 22 forskellige Genstande, af hvilke den kostbareste var et Guldkollier med Brillanter og rosenrøde Perler, der vurderedes til 2700 Frs. Ganske vist udstillede ogsaa J. B. Dalhoff, men ikke Guldsmedearbejde, kun i Egenskab af Metalvarefabrikant; Michelsen var ene om at vise den store Verden, hvor langt frem den danske Kunstindustri var naaet paa det fine Guld- og Sølvarbejdes Omraade. At det helt kunde staa Maal med Frankrig og England allerede paa dette Tidspunkt, var for meget forlangt. Anton Michelsen fik ligesom Dalhoff, Instrumentmager Nyrop og den kgl. Porcellænsfabrik tildelt Bronce-medaille. Man synes i det hele ved Bedømmelsen at have holdt lidt igen paa Anerkendelserne til de danske. Den eneste store Æresmedaille, der kom Danmark til Gode, tilfaldt Sættemaskinens Opfinder Chr. Sørensen; Agerbruget fik samlet den lille Guldmedaille og enkeltvis en Del Sølvmedailler. Blandt danske Haandværkere og Industridrivende fik et Par enkelte, saaledes Drewsen og Søner, Hornung og Møller samt Kronometermager L. U. Jürgensen, ogsaa Sølvmedaille, men alle de andre maatte nøjes med Bronze og Hæderlig Omtale. — Medens Michelsen saaledes stod ene som Guldsmed paa Verdensudstillingen i Paris 1855, er det karakteristisk, at han slet ikke var repræsenteret i London 1862, da saa mange andre af hans Kolleger søgte dertil; det var et Udslag af hans Kærlighed til Paris og de franske Produkter.

Ogsaa paa de hjemlige Smaaudstillinger var Anton Michelsen en flittig Deltager. Disse Mønstringer over Industriens og Kulturrens Fremskridt kom først op i Frankrig under den første Republik med Udstillingen paa Marsmarken 1798, der dog kun omfattede 111 Deltagere. Herhjemme begyndte vi (fraset nogle Kunst-

flidsudstillinger 1810—19) i Trediverne umiddelbart før Industriforeningens Stiftelse. Denne Forening satte derefter Udstillingsvæsenet i System.

Den første efter Michelsens Nedsættelse (den fjerde i Rækken) afholdtes 1844 og her deltog han med forskelligt moderne Guld- og Sølvarbejde, hvoriblandt Armbaand, Fingerringe m. m., en Del Kamé- og Mosaikarbejder samt danske og fremmede Ordensdekorationer, men som det synes ingen større Genstande. Ialt udstillede fire Guldsmedemestre, naar undtages Dalhoff, der kun mødte med Zinkarbejder og Nysølvsgager. Lavet talte den Gang her i Byen alene 114 Interessenter med 178 Medhjælpere, saa Resultatet var meget magert. I det hele sporedes der ved de første Industriudstillinger adskillig Uvilje mod at deltage. Den ringe Tilslutning laa ogsaa i de ejendommelige snæversynede Forhold, hvori det købende Publikum stod til det danske Arbejde. Det var sjældnere, at større Arbejder blev bestilt her, selv om man turde vente dem dygtigt og smagfuldt udførte. Moden gjorde sig gældende; det, der stammede fra London eller Paris, blev foretrukket, hvor bizart det end var. Guldsmedebutikkerne var fyldt med Genstande, der helt eller delvis skyldte Udlandet deres Oprindelse; det store Publikum vilde have Tingene moderne og for godt Køb, og derved fik det fremmede Fabrikarbejde Indpas. Hvad der saas paa Industriudstillingen i 1844 var saa godt som udelukkende gængse Forretningsvarer; enkelte Arbejder fremhæves dog med Hæder, saaledes Juvelarbejder af S. Prahl og Michelsens Ordensdekorationer. De udstillede Kaméer og Mosaikker var næsten alle udenlandske.

Denne Udstilling i 1844, hvor Deltagernes Antal var ca. 250 og hvor der baade fandt Salg og Bortlodning Sted, aabnede iøvrigt de Industridrivendes Øjne for de utvivlsomme Fordele ved at være med. Den næste, der skulde have været afholdt 1848, blev paa Grund af Krigen udsat til 1852 og her var Michelsen ogsaa repræsenteret. Navnlig en Sølvopsats, tegnet af H. Olrik, fremhæves som en »udmærket Prydelse« hvad Form og Stil angik. — At han var Deltager i de følgende, behøver ikke nærmere udvikles.

Anton Michelsen var saaledes en sikker Mand, naar Industriens Udøvere satte hinanden Stævne, og han arbejdede ihærdigt i Kap-

pestriden om Førstepladsen, og mere end det: han vilde stille den danske Dygtighed paa sit Omraade lige med den fremmede. Tredserne var netop en Tid, hvor der var Anledning for ham til at give

Sølvopsats, tegnet af Heinr. Hansen.

Den øverste Figur forestiller Danmark, de tre nederste England, Rusland og Grækenland. Højde 1 Meter, Vægt ca. 22 Kilog. (Sølvbryllupsgave til Chr. IX 1867).

Udstillingsgenstande, som det paa Forhaand var givet, at ingen herhjemme havde Raad til at købe. Den Side 75 afbildede Sølvterrinen var dog udført særlig i Anledning af den nordiske Udstilling. Den var tegnet af Th. Zeltner og holdt i Rokoko-

Prøver paa, hvad han kunde udrette; i disse Aar faldt inden for Kongehuset en hel Række store Familiefestligheder, der hver for sig maatte give Lejlighed til en Udførelse af dansk Kunstindustri i Guld og Sølv langt ud over det dagligdags. Saadanne Pragtgenstandes Forfærdigelse var blevet Michelsens særlige Virkefelt, saa det var kun naturligt, at Broderparten tilfaldt ham. Paa den nordiske Udstilling i 1872 hævdede han sin Førerplads inden for den egentlige Guldsmedekunst og naaede med dette Aar saa langt frem som det overhovedet lykkedes ham inden hans Død; det blev Kulminationen i hans Virksomhed.

Af de Genstande, han udstillede, bør et Par af de mest fremragende nærmere omtales. De største var allerede af en lidt ældre Dato; det drejede sig om Værdier, der kun daarligt kunde anbringes i

stil; Overlæsning var omhyggelig undgaaet og dog fremtraadte den med Rokokoens hele rige og yppige Indtryk, vidnede om Velvære og Overflod. Paa Laaget ses en fritstaaende fint ciseleret Dyregruppe, forestillende en Bjørn i Kamp med fire Hunde. Først længe efter Anton Michelsens Død blev den afhændet. Sammen med et Par Kandelabre, Fade og Tallerkener af Sølv blev den 1890 anvendt som en Hædersgave til den engelske Gesandt i Athen, Sir Edmund Monson, fra den danske og nordamerikanske Regering i Forening, fordi han havde fungeret som Voldgiftsmand i et gammelt Stridsspørgsmaal mellem de to Lande, den saakaldte Butterfieldske Affære. En lille Anekdote knytter sig til dette Sølvtoj. Den amerikanske Minister i København, Mr. Clark E. Carr, besøgte nogen Tid efter Monson i Athen og Servicet benyttedes ved denne Lejlighed. Husets Frue komplimenterede Carr for den gode Smag, han havde lagt for Dagen i Valget af de kostbare Sager, hvortil han svarede, at vel havde han fundet Genstandene smukke i København, men at de rummede saa megen Skønhed, havde han ikke anet; den galante Diplomat holdt ved disse Ord en af de spejlblanke Sølv-tallerkener op foran Lady Monsons Ansigt. —

Et andet Pragtstykke fra Udstillingen 1872 var Sølvopsatsen til Grev W. C. E. Sponneck. Da denne fratraadte som Generaltolddirektør den 1. Juli 1863 for sammen med Kong Georg at rejse til Grækenland, besluttede samtlige Toldembedsmænd i det danske Monarki at overrække deres afgaaende Chef en Gave. Det overdro-

Bibelbind i Guld og Sølv, tegnet af C. Hetsch;
 Kristusfiguren udskåret i Elfenben.
 (Bryllupsgave
 til daværende Kronprinsesse Louise 1869).

ges Michelsen at forfærdige en Sølvopsats, der var tegnet og modeleret af Billedhugger C. Peters, og Arbejdet blev færdigt i Juli 1864 og overrakt Familien her i Byen. Det er træffende karakteriseret som det sidste Helstatsarbejde i dansk Industri. Opsatsen, der nu beror i Stockholm, er omtrent 1 Meter høj og Vægten er 1200 Lod eller ca. 20 Kilogram. De kvindelige Figurer, der omgiver Søjlen

Sølvterrinen, udført til den nordiske Udstilling i København 1872.

til den øverste Blomsterskaal (se Gengivelsen paa næste Side), forestiller Kongeriget, Slesvig, Holsten og Lauenborg med Landenes Vaabner paa Brystpanserne. De fire mindre Figurer mellem Konfektskaalene betegner Agerdyrkning, Skibsfart, Handel og Industri.

Blandt Michelsens andre Udstillingsgenstande var ogsaa den største Topas, der fandtes i Landet; den var indfattet i Haandtaget til en Brevpresser af Sølv.

Vi er nu naaet mod Slutningen af Anton Michelsens Virketid. Anerkendelsen fra Staten var naaet ham i Form af Fortjenstmedaillen i Guld, som blev tilstaaet ham 1869 kort efter hans tredsindstyveaarige Fødselsdag. I Udstillingsaaaret 1872 faldt ogsaa Ægteparrets Sølvbryllup og fra mange forskellige Sider vi-stes der dem Deltagelse. Faglige Kolleger sendte et kostbart Album med Portrætter af dygtige Guld- og Sølvsmede, der havde virket paa Michelsens Værksted eller samarbejdet med ham, og ved den Festmiddag, Sølvbrudeparret indbød Venerne til, var samlet en Kreds af Mænd og Kvinder, hvori blandt Landets bedste Navne glimtede frem. Vi lader H. C. Andersen referere Festen. Digteren var selv med og skriver herom i de hidtil utrykte Dele af sin Dagbog under 10. Februar 1872:

»Guldsmed Michelsen og Kone gav stor Sølvbryllups-Middag i Vincents Lokale; vi var indbudte til Klokken $7\frac{1}{2}$ og kom først tilbords $7\frac{1}{4}$, jeg førte Fru Bournonville og havde paa den anden Side Fru Pauli. Dahls Orchester mussiserede, min Vise til Brudeparret gjorde stor Lykke. Borgmester Larsen holdt Talen, den var kun en svag Gjentagelse af min Sang. Pauli talte om Fru Michelsens Forældres Huus, Gjestfriheden der og den Sands der var for Kunst og Musik. Blædel takkede for de Fattige, hvem Michelsen havde betænkt

Mindegave til Grev Sponneck fra samtlige danske Toldembedsmænd.

(givet 2000 Rdl. til Guldsmedenes Stiftelse), ogsaa Droskekuskene, der Aar ud og Aar ind holdt udenfor Michelsens Vinduer, havde faaet en glad Dag. Pauli udbragte smukt og varmt min Skaal, jeg for Mindernes By, Barndomshjemmet Odense. Etatsraad Koch bragte en hjertelig Hilsen fra Odense. Larsen udbragte en Skaal for Ernestine Saxdorf, den unge Pige, der blev nævnet i min Sang, der kom ind i Juvelerens Boutik. Det var en Fremtids Kommentar, naar man senere gennemgik alle mine Skrifter. Schytte gav et harmonisk Hurra. (Jeg takkede for min Skaal). Bournonville

Du som de 40 fra Odense,
 De Kjærlige, Guldslige.
 Hvor der er Guldslige og Lø,
 Og Sølvslige fra Guldslige.
 Et Dag er det, jule Guldslige,
 Døds begjærlige Løslige.
 Hver i sin Bredde, til de Guldslige
 De Sølvslige bringe!

G. C. Andersen.

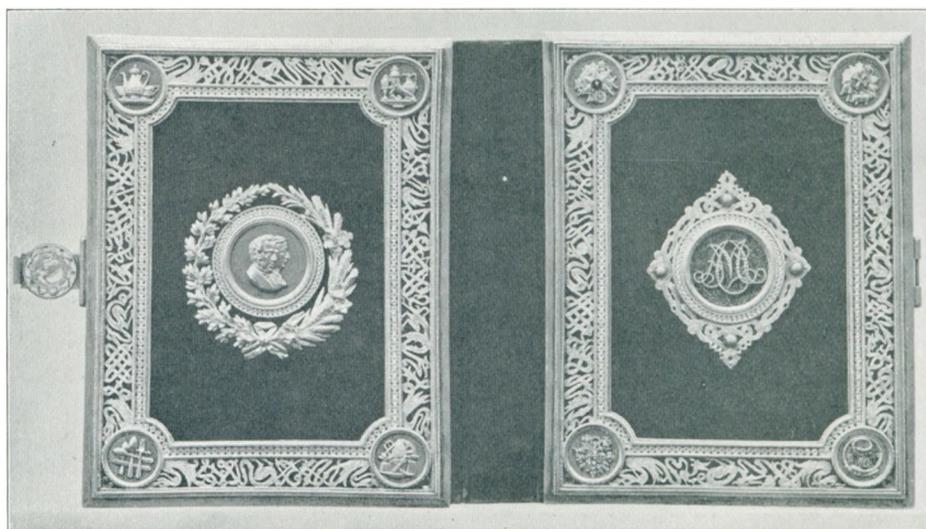
Et Vers af H. C. Andersens Sølvbryllupssang.
 (Brudstykke af Forfatterens Manuskript; trykt i »Samlede Skrifter«).

udbragte Skaal for Børnene: Andersen havde skrevet »Meer end Perler og Guld«, disse havde Michelsen i sin Stue, men oven over meer end Perler og Guld; man bad en Dag en Dame om at viise sine Juveler og hun viiste sine Børn; nu fulgte Skaal for Michelsens Børn; der var en Secretair fra Ordenskapitlet, han sagde, at Michelsen og havde forstaaet ved sin Fest at anbringe Stjerner, her var fire: Andersen, Bournonville, Hødt og Pauli. Klokken halv 10 kom vi fra Bordet og et Qvarteer efter kjørte jeg hjem«.

De faa Linjer er karakteristiske for den store Digter, saaledes som han i sin høje Alder følte og tænkte om sin egen Person.

Aaret 1872 var indholdsrigt for Anton Michelsen. Den ældste Søn WILLIAM HENRY kom hjem fra en fleraarig Uddannelsesrejse til Paris og London for — kun 23 Aar gammel — at indtræde i Firmaet. Fremtiden tegnede sig saa lys, men alt hvad Aaret bragte, blev dog ikke blot Glæde. Det bar Spiren i sig til det eneste Vanheld, der kastede Skygge over Anton Michelsens Tilværelse.

Det er en bekendt Sag, at Baron G. A. Gedalia i Halvfjerdserne, i Begyndelsen ogsaa med et vist Held, konkurrerede med Udlandet ved Overtagelsen af forskellige Jernbaneanlæg for Staten. Dette var bl. a. Tilfældet med de vestjydske Baner, der vedtoges af Rigsdagen

Kollegernes Sølvbryllupsalbum.

ved Lov af 24. April 1868, men endnu i 1872 ikke var naaet længer end til Overvejelsernes Stadium; dette skyldtes maaske nok for en Del de spændte evropæiske Forhold under den fransk—tyske Krig, men syntes ogsaa i nogen Grad at have sin Grund i indrepolitiske Aarsager. Da Banerne efter Loven skulde være færdige til 1. Juli 1874, var det derfor paa høje Tid, at Indenrigsministeriet i Oktober 1872 sluttede Kontrakt med Gedalia og et Par Baneingeniører om Strækningen mellem Esbjerg og Holstebro, og dette Foretagende fik Gedalia Anton Michelsen til at sætte Penge i; han stillede hele det betydelige Depositum og skulde sammen med Gedalia afholde de nødvendige Forskud.

Denne Gang fulgte Heldet dog ikke Gedalia. Medens Arbejdet gik sin Gang, faldt tusinde Uheld ind, uforudsete Aarsager sinkede det og Konjunkturerne ændredes, men ikke til Fordel for Kontra-

ANTON og IDA MICHELSENS Børn. 1872.
(Fra Venstre til Højre: CARL, WILLIAM HENRY og ANNA).

henterne. Det engelske Skinnemateriale steg og Arbejdspriserne fordyredes, da der i disse Aar baade i Danmark og Sverig var adskillige Jernvejsanlæg og større offentlige Arbejder i Gang.

I 1875 erklæredes Gedalia fallit. Af de oprindelige fire Parthavere i Foretagendet havde den ene straks trukket sig ud og den anden var uden Kapital, saaledes at hele det betydelige Tab faldt paa Michelsen. Samme Aar var Strækningen Holstebro—Ringkøbing bleven aabnet den 31. Marts, men Fristen var allerede da betydelig overskreden og Entreprenørerne ifalden høje Bøder, som Rigsdagen ikke syntes tilbøjelig til at eftergive dem, skønt Regeringen havde ladet forstaa, at Kontraktens Bestemmelser om Tidspunktet for Anlæggets Aflevering ikke vilde blive opretholdt i deres fulde Udstrækning; Tiden til Arbejdets Udførelse var for kort. Sagen var i 1874 bleven Genstand for en indgaaende Forespørgsel i Folketinget, hvor der blev draget stærkt til Felts mod Regeringen. Tobiesen, der midt i Halvfjerdserne var Indenrigsminister en kort Tid, men iøvrigt ikke havde haft med Sagen at gøre paa dens Begyndelsesstadium, søgte at vække en mildere Stemning over for Kontrahenterne, men uden at finde synderlig Sangbund i Tinget. Det er klart nok, at store og berettigede Interesser var krænket ved at Banerne ikke blev aabnet i rette Tid, men Skylden laa for en Del hos Regeringen og ikke mindst i Forhold, som ingen kunde være Herre over.

Anton Michelsen bar Hjem søgelsen med Resignation. At han var kommet ind paa et Omraade, hvor han ikke hørte hjemme, forstod han godt, men hans Stolthed forbød ham at krybe til Korset. Skønt Interessentskabet allerede i 1873 havde rettet et Promemoria til Rigsdagen og fremstillet de Vanskeligheder, der havde været at kæmpe imod, og det ikke var lykkedes at faa Tidspunktet for Afleveringen udsat, burde Michelsen alligevel have fulgt sine Venners Raad og andraget Lovgivningsmagten om Dækning for en Del af Tabet. Men det vilde han ikke. Da Regnskabet langt om længe gjordes op, havde Anton Michelsen tilsat en meget betydelig Del af sin gennem et langt og flittigt Liv opsparade Formue.

Finansielt set kom han over Tabet — endnu var han en velstaaende Mand, men hans Kraft var brudt og han trak sig mere og mere bort fra Forretningen. Dertil kom, at den ældste Søn, som han havde udset til sin Efterfølger, Dag for Dag svandt hen, mærket af en snigende Lungesygd om, der endte med Døden i Begyn-

delsen af 1876. Anton Michelsen fulgte ham i Graven snart efter, den 14. December 1877. Han døde af Apopleksi og ligger begravet paa Holmens Kirkegaard.

Anton Michelsen var ingen Banebryder, ingen egentlig fremragende Mand, men dog en betydelig Skikkelse inden for sit Fag. I sine yngre Dage havde han hævdet sig som en dygtig og smagfuld Arbejder, i sine ældre som en kyndig Forretningsleder, der forstod at fastholde den fremskudte Plads, hans Bedrift var naaet

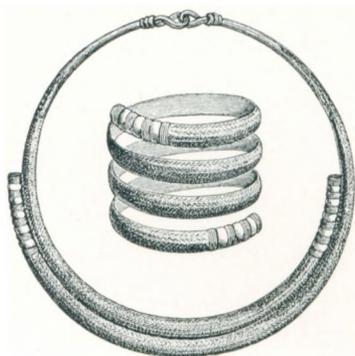

IDA MICHELSEN, ca. 1885.
(Efter Amatørfotografi).

frem til. Det berømte Dalhoffske Værksted gik op i hans Virksomhed, der efter hans Død væsentlig udvidedes. Æren herfor tilkommer den yngste Søn CARL MICHELSEN; han studerede Jura, men forlod efter Eksekutorernes Tilskyndelse Universitetet og overtog Forretningen i en Alder af 24 Aar.

De Tilskikkelser, som de fem sidste Aar af Anton Michelsens Levelid havde bragt over Familien, ramte hans Hustru haardt; efter Mandens Død henfaldt Ida Michelsen, dette bevægelige og stemningsrige Gemyt, i en dyb Melankoli. Men hun rejste sig atter

og Firserne igennem tog hun sig med levende Interesse af Forretningens kunstneriske Drift. De sidste Vintre tilbragte hun i Frankrig og Italien, ledsaget af sin trofaste Datter ANNA, og fire og halvfjerdsindstyve Aar gammel besøgte hun i 1889 Pariserudstillingen, hvor hun fra Toppen af det nyopførte Eiffeltaarn kastede et sidste Blik ud over den By, der var bleven hende og hendes Ægtefælle saa dyrebar. Samme Efteraar lukkede hun sine Øjne for bestandig; hun døde den 13. November 1889 og Halvbroderen, Chr. Hansen, skrev disse smukke Linjer til hendes Søn: »Jeg har ondt ved at tænke mig hende som død, dette utrættelige aandslivlige Menneske med de mange Interesser og med det lange, uroligt vekslende Liv bag sig. Med hende faldt den næstsidste Rest af vort gamle dejlige, ejendommelige Hjem paa Torvet i Odense, som hun i sin Tid saa væsentlig bidrog til at forherlige med en Farvetone, som jeg endnu aldrig har fundet, ej heller vil finde Mage til«.

HENVISNINGER
OG
MINDRE OPLYSNINGER

Side 9. En stor Del Oplysninger til dette Afsnit findes i nogle Slægts-optegnelser, som Peder Michelsens Datter, Elisabeth, har efterladt sig.

Side 11. Tschernings Dyr lægefertegnelse, 1851.

— Oplysningerne om den gamle Smedje skyldes Fotograf Lønborg i Odense.

Side 12. At Niels Larsen var Forvalter paa Hofmangave, vides kun fra Elisabeth Michelsens Optegn. — Mette Nielsdatters Afstamning var denne :

Lavrids (ell. Lars) Hansen,
Ladefoged paa Bøttigersholm, senere Husmand i Hasmark;
gift 22. Decbr. 1746 med Birte Nielsdatter.
Død 1784.

—
Niels,
døbt 9. Juni 1748, begr. 18. Jan. 1804;
Forpagter p. Pugholm, senere Gaardfæster under Hofmangave.
Trolovet 17. Sept. 1773 med Kirstine Nielsdatter,
f. 1745 † 1836.

—
Mette
(jvfr. Tavlen over Anton Michelsens Slægt).

Mette Nielsdatters Sødskende var: Niels, f. 1. Maj 1774; Lars, døbt 17. Jan. 1779; Steffen, døbt 4. Okt. 1781; Birte (gift Edlefsen), døbt 10. Juli 1785; Apellone Marie (gift Møller), døbt 28. Maj 1787.

— Gaarden Nr. 676 (nuvær. Nr. 20) paa Nedergade i Odense fik Peder Michelsen tilskødet 23. Juni 1800 af Klejnsmed G. D. Weis; Nr. 689 i samme Gade (nu Nr. 33) overdroges ham af Slagtermester Niels Pedersen ved Skøde af 18. Decbr. 1810 (Købekontrakten er af 20. Maj).

— Mekaniske Køretøjer etc.: se Danske Kanc. 2. Dept. Breve 1804 Nr. 946, 1815 Nr. 2379, 1818 Nr. 2106; Adresseavisen 1803 Nr. 482, 1804 Nr. 236.

Side 13. Det er ikke lykkedes at afgøre med Bestemthed, fra hvilket Aar Familiesilhouetten stammer; den antages dog at være fra ca. 1817.

— Om Møllertærnerne se Fyens Stiftstidende for 1. Decbr. 1820.

Side 14. Peder Michelsen som Lavsoldermand og eligeret Borger: se Odense Smedelavs Protokoller og Odense Magistrats Deliberationsprotokol, især Fol. 127, 197 b (Landsark. f. Fyn).

— Peder Michelsens Død og Forretningens Fortsættelse: se Hempels Avis for April 1830.

Side 15. Om Gustav Michelsens første Rejse se Fonden ad usus publicos II, navnlig S. 405 f. — At han tillige var i Spanien, vides kun fra Elisabeth M.s Optegn.

Side 16. Om Gustav Michelsen forefindes en Del Oplysninger i Pakken: Kgl. Resolutioner, Veterinærskolen vedr. (Rigsark.), saaledes: Resol. 13. Aug. 1833 (Rejseunderstøttelse), 13. Maj 1837 (Docentvirksomhed), 6. Sept. 1838 (Rejseunderstøttelse), 12. Marts 1840 (Uldmaaler); endvidere Resol. 12. Sept. 1840 og 18. Aug. 1841. Ang. fast Ansættelse ved Landbohøjskolen se Resol. 10. Maj 1839 og 7. April 1840; navnlig den sidste indeholder en Del mere specielle Oplysninger ang. hans Virksomhed. — Jvfr. Rentekammerforestilling af 29. Maj 1832 (Resol. 24. Juli 1832).

— I 1840 fik Gustav Michelsen Patent paa at forfærdige ophøjede Metalstempler, der kunde aftrykkes paa samme Maade som Træsnit (se Kommercekollegiets Fabriksjournaler 1840, 41 og 42). Han var Medindbyder til Industriforeningen (se C. Nyrop, Industriforen.'s Hist., 1888).

Side 17. Gustav Michelsens Skrifter se Erslevs Forfatterlex., jvfr. Biogr. Lex. og Veterinær- og Landbohøjskolens Festskrift, 1908. Et Brev til J. G. Adler ang. Hippologen M. L. Nathanson i Adlers Pap. (R. A.).

— Gensidigt Testamente mellem Gustav Michelsen og Murdochine Brinck oprettet 19. Sept. 1845 (Landsark. f. Sjæll., Hvidebog 1846).

— M. N. Brinck ejede kun »Friheden« nogle Aar; efter hans Død solgtes den af Skifteretten den 2. Juli 1817. Om Gaarden se iøvrigt C. Christensen, Hørsholms Hist., Kbh. 1879, S. 291 f. — Nybørs 69 (»Seks Søstre«) ejedes 1821 af Sejlmager-Enke A. C. Bang.

— Murdochine Brincks og Jens Hansens Fødselsdage efter Familiens Opgivende. Jens Hansens Fødselsaar findes i en Familiekalender (i Godsforvalter Hansens Eje) angivet til 1779, medens Gravstenen paa Holmens Kirkegaard har 1782; det vides ikke, i hvilket Sogn paa Laaland han er født. Jens Hansen og Caroline Michelsen blev gift i Kbhvn. (Slotskirken).

Side 18. Om Christian Frederiks Rejse til Norge 1813 se C. Th. Sørensen, Kampen om Norge, I Bd. S. 148 f.

Side 19. Kammerassessor Hansen: se kgl. Reskript af 18. Sept. 1846 (Rentekammerets Relat.- og Resolutionsprot. 1846 Littr. D); jvfr. Bestallingsbog anf. Dato.

Side 20. Rasmus Løngreens to Børn bærer følgende Døbenavne, Datteren: Augusta Johanne Cathrine L., Sønnen: Ernst Wilhelm L.

— Rasmus Theodor Frydendahl var Søn af Johannes Hvid F. og Sønnesøn af Knud Chr. F. Denne Odenseslægt Frydendahl er ikke i Familie med Skue-spilleren af samme Navn.

Side 22. Nekrolog over Abildgaard Michelsen i Faaborg Folketidende for 28. April 1894.

Side 25. Søren Hansens Have paa den anden Side Aaen er siden bedst kendt under Navnet Raadmand Boesens Have. — Topografiske Forhold i Odense paa den her omhandlede Tid; se N. E. v. Juel, Plan over Odense By, 1839.

Side 26. Hans Nielsen og Margrethe Henriksdatter trolovedes i Dalum 24. Novbr. 1779; i dette Sogns Kirkebog findes Kopulationsdagen indført.

Side 26. Ved sin Død 1809 efterlod Gartner Hans Nielsen sig følgende fire voksne Børn: 1. Henrik Hansen, cand. phil.; 2. Søren Hansen, Prokurator; 3. Joh. Caspar Hansen, Gartner, og 4. Maria Hansen, gift med Kurvemager Vilh. Lange (Skiftesager for Odense i Landsark. for Fyn).

Side 27. Om Johannes Dall se bl. a. Vestind.-guineisk Generaltoldk's kgl. Resol. 1810, 2. Juli, og Generaltoldk. og Kommercekoll. kgl. Resol. 1827, 3. April. Ved sin Afgang fik han 300 Rbd. Sølv i aarlig Pension; han led af en Øjensvaghed.

— Provst Damianus Thomsen Dall begravedes 4. Maj 1775 (Ligvers af Anders Malling i Familiens Eje).

Side 28. Peter Aug. Steinfeldt var gift med en Datter af Provst Damianus Thomsen Dall, Cathrine Marie, der først havde været i Ægteskab med Faderens Efterfølger i Dalbyneder, F. C. J. Timmermann.

Side 29. Elise Hansen, født Lindegaard, efterlod sig ved sin Død 1867 en efter datidige Forhold ikke ubetydelig Kapital (Skiftebrev i Fam.'s Besiddelse). Hun var en komplet Modsætning til sin Mand, var han kaad, holdt hun igen; men for Resten var hun, for dem der kendte hende længer end til Tænderne, en rar og god Kone (Augusta Paulli).

— Justitsraad Salomon Lindegaard, Ejer af Lykkesholm, døde 16. Febr. 1825, 59 Aar gl. (Ellested Kbg.).

Side 31. Om Henrik Chr. Hansen se bl. a. Kr. Carøe: Den danske Lægestand, Supplementsbind til 7. Udg., 1904.

— Falbes anførte Ytring findes i Danske Kanc. 5. Dept.s Miss. og aabne Breve 1813 Nr. 664 (31. August). — At Søren Hansen stod paa en fortrolig Fod med Kabinetssekretær Adler synes at fremgaa af en Række Breve fra Tiden 1830—43, hvoraf største Delen dog kun omhandler Forretningssager (Adlers Pap. R. A.). — Et Maleri, hvorpaa bl. a. S. H., findes i Odense Museum.

Side 32. Søren Hansens kommunale Virksomhed: se Odense Magistrats Deliberationsprot. (Landsark. f. Fyn).

— I det citerede Vers af »Lyngblomster« (S. 38) sigtes aabenbart til Chefen for fynske Regiment lette Dragoner, Grev Frederik Ahlefeld-Laurvigen; han døde dog først 1832. Verset findes i en lille Digtcyklus, der er rettet til Justitsraadinde Lindegaard paa »Isola Fortunata«, og bærer Aarstallet 1826. »Janer, Netter, Norer« maa være abbrevierede Kvindenavne.

Side 33. Om Odense Teater se Karl Schmidt, Meddelelser om Skuespil og Theaterforhold i Odense, Odense 1896.

Side 34. H. C. Andersens Ytringer om »Klokkedybet« og »Blegmanden« findes i hans Vise til Ægteparret Michelsen ved deres Sølvbryllupsfest i 1872; det er dog ikke helt klart, om han her sigter til Søren Hansens Have. Andre Steder, hvor han omtaler Odense Aa, finder man de samme Lokalteter nævnt.

— Peter Blankenberg Prydz v. d. Recke var Kaptajn i Ingeniørkorpset og kom i 1830 som Vejmaster til Fyn; han var Fader til Adolph. Om Familien i Almindelighed se Gesch. der Herren v. d. Recke, Breslau 1878. Jvfr. Biogr. Lex.

Side 34. Bardenfleth: se Danmarks Adels Aarvog 1891. — Om en Del af de andre her nævnte Personer vil kunne faas Oplysninger i Biogr. Lex.

Side 35. Augustinus Herman Steenbuch, Præst ved Odense Vor Frue Kirke, † 1845, havde fire Sønner og tre Døtre.

Side 36. Om Afzelius se Hauch-Fausbølls Slægthaandbog.

— Johanne Marie Lindegaard var født Colding.

Side 37. Sommerskuespillene i Odense 1841: se Schmidts ovennævnte Bog S. 110 og Fyens Stiftstidende anf. Aar Juli og Aug., især Nr. 146. — Overskous Digt i Familiens Eje.

Side 38. Det her meddelte Digt om Søren Hansen findes i Stiftstidenden for 24. Oktbr. 1858; jvfr. Nummeret for 19. s. M.

Side 40. Anton Michelsen har efterladt sig et lille Hefte med Notitser om sit Liv indtil 1845, navnlig ang. hans forskellige Mestre, hans Rejser etc.

Side 41. Lavsskikke i Odense: se H. C. Andersen, Mit Livs Eventyr, 1. Kap.

— Bonne Bonnesen var i mange Aar Oldermænd for Guldsmedelavet i Odense, men afgik omtr. 1830 (Landsark. f. Fyn). — Lærebrev for Anton Michelsen i Fam.s Besiddelse.

— Carl Peter Foght, g. m. Anna Knudsen, var 33 Aar gammel 1834 (Rigsark., Folketælling 1834, St. Anne Øster Kv.). En Guldsmedemester Michael Foght døde 1814, 67 Aar gl.; Enken Magdalene Foght levede endnu, da Michelsen kom til København. I Byen var den Gang ogsaa en Gravør H. C. Foght.

— Guldsmed Levetzau var gift med Theresia Unna, men Ægteskabet blev senere opløst. Ved Faderens, Isaak Unnas Død 1842 var hun tilligemed sine Børn i Huset hos denne og havde været det i seks Aar (Landsark. f. Sjæll. Hof- og Stadsrettens Skiftekomm.: Forseglingsprot. 4, 1842—43, S. 92; Behandlingsprot. S. 46). — Unna ejede de to Ejendomme, St. Købmagergade 26 og 27 (gl. Numre); Sønnen W. J. Unna, der var Silke- og Klædehandler som Faderen, boede i Hjørnестedet ved Østergade (Nr. 27), Faderen paa Købmagergade ved Siden af.

Side 44. Proprietær R. Petersen blev udnævnt til Jægermester 2. Juni 1848 (Rentek., Statskal. 1853). Siden ejede han Søllerødgaard.

Side 47. Anton Michelsens Andr. om Rejseunderstøttelse 1838 ligger ved Kommercekollegiets Fabriksjournal 1840, Nr. 890; Resol. i Generaltoldk. og Kommercekoll. Danske Forest. 1838, Nr. 207. Med Ansøgningen fulgte forskellige Udtalelser om Michelsen, bl. a. af Hetsch og Dalhoff. Hetsch skriver saaledes: »Idet jeg herved bevidner, at Hr. Guldsmedsvend Anton Michelsen har besøgt Akademiets Modellerskole og i samme saaledes har udmærket sig, at han ikke alene flere Gange er bleven tilkendt Ros for de af ham udførte Arbejder, men at han i Oktober 1834 har erholdt den for Modelling i Ornamentfaget udsatte Præmie, tillader jeg mig at vedføje min bedste Anbefaling til, at Hr. Michelsen ved Understøttelse fra det Offentlige maatte blive sat

i Stand til, i Udlandet og især i Paris, at kunne udvide sine Kundskaber i et Fag, som hos os endnu tæller meget faa Dyrkere, hos hvilke den nødvendige Arbejdsdygtighed tillige er forenet med en dannet Smag. (Dateret: Charlottenborg d. 9. August 1838)«. Dalhoff, hvis Attest bærer samme Dato, udtaler sig i følgende Udtryk: »Hr. Guldsmedsvend A. Michelsen har tidligere arbejdet hos mig nogle Aar, han har tillige været min Elev paa Akademiet og som Følge [af] det Kendskab, jeg saaledes har til ham, maa jeg erklære, at jeg næppe har haft nogen Elev, som har vist den Lærelyst og moralsk[e] Dannelse som Hr. Michelsen; det skulde derfor glæde mig, hvis Hr. Michelsens Ønske, at gøre en Rejse til England og Frankrig, maatte blive opfyldt, da jeg nærer den fuldeste Overbevisning om, at han vil anvende sin Tid vel, og der især i England er saa meget, som vi maatte ønske overført i vor Industri.« Fra Dyrkopf, Hossauer og Heylandt fulgte lignende Udtalelser; den sidste fremhævede hans Akkuratesse, smukke Form og Soliditet i Arbejdet.

Side 48. Den byzantinske Vase faar i »Le Constitutionnel« for 18. Juli 1839 følgende Omtale: »Un vase bysantin fait face à l'aiguïère et n'est pas moins remarquable par la beauté des détails, la richesse des nielles, des émaux, des pierres, des peintures et le fini de l'exécution. Ce vase est en platine allié et de bonnes gens demandaient: *En quoi que c'est donc?* Voilà la meilleure critique que j'aie entendu faire du vase bysantin; on le prendrait pour une porcelaine.« Vasen, der tidligere beroede i det kgl. Kunstkammer i Berlin, findes nu i Kunstgewerbe-Museum (K. 5335); ved dens Eftersøgning og Fotografering har Hofjuveler O. M. Werner i Berlin været behjælpelig, hvorfor der skyldes ham Tak. Selve Emaillemalerierne er næppe udført af Anton Michelsen.

Side 49. Russeren Gerser giftede sig med en fransk Dame og forblev i Paris. I Halvfjerdserne levede han som Rentier i Courbevoie; under de forskellige Bombardementer, der i 1870—71 overgik de parisiske Forstæder, reddede han sit Hus ved at hejse det russiske Flag paa Bygningen. Han satte megen Pris paa Anton Michelsen.

Side 51. Anton Michelsens Andr. om fortsat Rejseunderstøttelse, der ér dateret Paris 16. Marts 1840 og indeholder en Redegørelse for hans Arbejder og Planer, ligger ved ovennævnte Journalsag i Kommercekollegiets Arkiv (R. A.); Resol. i Generaltoldk.- og Kommercekoll. Forest. 1840, Nr. 112. Denne Gang medfulgte en Anbefaling fra Mention et Wagner, dateret 8. Marts 1840, der her gengives in extenso: »L'orfèvre Monsieur Antoine Michelsen de Copenhague a travaillé chez nous pendant l'espace de dix-huit mois, et pendant le temps qu'il a été dans nos ateliers nous avons eu occasion de nous persuader, qu'il n'a pas seulement justifié les bons certificats qu'il nous a présentés, mais qu'il a acquis par son assiduité et par le désir qu'il a toujours manifesté de se perfectionner dans l'art de l'orfèvrerie une expérience précieuse pour le rendre apté à conduire plutard lui-même un atelier important. Nous l'avions chargé notamment de la monture de plusieurs vases très précieux, qui ont été exposés en 1839, et dont l'un a été exécuté pour un des premiers per-

sonnages de Paris et l'autre a été acquis par le Musée de Berlin. Néanmoins nous ne pouvons qu'appuyer son intention de vouloir encore pendant un an continuer à travailler à l'étranger, nous pensons qu'une expérience acquise encore dans d'autres maisons lui sera indispensable; nous mêmes sommes dans l'intention de lui confier un ouvrage dont l'exécution aggrandera le cercle de ses connaissances. Nous ne pouvons que le recommander aux personnes qui s'intéressent à lui pour lui faciliter des études que nous croyons qu'il poursuit avec conscience.«

Side 52. Forinden Anton Michelsen forlod Paris, udstedte den danske Generalkonsul Delong en anbefaling for ham til Baron Rothschild, hvis prægtige Sølvservice han ønskede at tage i Øjesyn.

— Anton Michelsens Nedsættelse som Mester: se det københavnske Guldsmedelavs Protokol; Borgerskabsprotokol 1837—46, Pag. 340 (i Raadstueark.); orig. Borgerbrev i Fam.s Eje.

— I Gothersgade 118, Stuen, boede i Febr. 1840 en Nysølvfabrikant Joh. Fred. Neumann (R. A. Folketæll. 1840).

Side 53. Avertissementet findes i Berl. Tid. for 16. Sept. 1841. De kostbareste Stene var kun overladt Anton Michelsen for en lille Tid; de skulde videre om i Verden for at finde en Køber.

Side 54. Om de industrielle Forhold i Guldsmedefaget omkring det 19. Aarhundredes Midte se Nyrop, Meddel. om Dansk Guldsmedekunst, Kbh. 1885, navnlig S. 111 og 116.

Side 56. Anton Michelsens Udnævnelse til Hof- og Ordensjuveler se Rentekam.'s Resol. 1848, Nr. 215 og samme Kollegiums Bestallingsbog, anf. Dato. Resolutionen paa Rentekammerets Forestilling lyder: »Indstillingen bifaldes og ville Vi tillige have Supplikanten tillagt Prædikat af Ordensjuveler, dog uden at han derved erholder nogen Fortrinsret til at arbejde for Ordenskapitlet«.

Side 57. Danske Kanc. 2. Dept.s Miss. og aabne Br. 1847 Nr. 60.

Side 58. Om Huset paa Kongens Nytorv se Matrikel 1661, Grundtakst 1689 og forskell. Indkvarteringsmandtaller samt Vurderinger (alt i Raadstueark.); endvidere Brandtaksationer i Landsark. f. Sjæll. Ejendommen hører til St. Anne Øster Kv. og har i Tidens Løb haft følgende Matr. Nrr.: 64, 57, 165, 209. Auktionerne i 1829 og 1854 se Auktionsprot. over faste Ejend. 1. Distrikt anf. Aar, henholdsvis S. 86 og 44 (Landsark. f. Sjæll.); jvfr. de tilhørende Konditioner. Auktionen over Scholtens Vine se Løsøreauktioner 20. Marts 1854 (ligeledes Landsark.). Om Peter Carl Fred. Scholten (1784—1854) se Biogr. Lex.

Side 61. Ane Kirstine Møller var Datter af Mette Michelsens Søster Apellone Marie i Ægteskab med Smedemester Poul Møller i Odense. Hun var født i Odense 14. Maj 1812 og døde i København 4. Juli 1898.

— At H. C. Andersen kom i Anton Michelsens Hjem paa Hjørnet af Grønnegade, derom vidner et, iøvrigt betydningsløst, lille Brev fra Maj 1853 til Husets Frue, hvori Digteren beklager, at han ikke kan modtage Chokoladeindbydelsen og beder hende bringe sin Mand en venlig Hilsen.

Side 63. Største Delen af de Personligheder, Frk. Augusta Paulli nævner, vil kunne findes i Biogr. Lcx. — Juveler Thostrup fra Kristiania er Olaf T. — Julie Laurwald var Søster til Augusta L., der optoges som Danseelev paa det kgl. Theater 1801 og i 1810 blev Solodanserinde. Augusta Laurwald var gift med Generalkrigskommissær Peter Saabye († 1859) og døde 1850; hendes Moder Johanne, f. Kurtz, Enke efter C. L., døde 1814. Den Gang var Augusta allerede gift med Peter Saabye. Ida Michelsen synes i Fyrrerne en Tid at have opholdt sig i Saabyes Hjem (Brev fra Søren Hansen til Adler, RA.), og ved Nytaarstid 1847, da hun lærte Anton Michelsen at kende, var hun i Besøg der i Huset (Augusta Paulli). — Kapelmester Paullis anden Datter er Holga Albertha, gift med Xylograf F. Hendriksen. — Den Moldenhauer, der ved sit Testamente grundlagde Musikkonservatoriet, er Juveler Peter Wilhelm M. (1800—64). — Skuespilleren F. L. Høedt og Grímur Thorgrímsson Thomsen, islandsk Politiker og Forfatter (1820—96), kom ogsaa i Anton Michelsens Hus.

Side 67. Bellevues Hovedbygning, der ses paa Buntzens Maleri, ligger endnu paa Strandvejen og bærer Navnet »Gamle Bellevue«.

Side 68. Traktør Rasmus Bagge døde paa Bellevue 1806 i en Alder af 42 Aar; han var gift med Marie Lembcke. — Kancelliraad Joh. Bagge døde ogsaa paa Bellevue (1853) 64 Aar gl.; hans Enke Mette Kirstine, f. Thomsen, blev 87 Aar og døde 1876. — Julius Bagge var gift med Sara Lovise Sophie Nybølle, der døde 1887; han selv afgik ved Døden tre Aar forinden i en Alder af 70 Aar.

Side 69. Bægeret til Siameserkongen er afbildet i Ill. Tid. 29. Jan. 1860, Dolken fra Oldn. Mus. i Nummeret for 20. Nov. 1859. Smykker over oldnordiske Motiver, baade af Michelsen og Dahl, findes i Ill. Tid. Marts 1863; af Dahls Arbejder er en Del gode Gengivelser i Nyrop, Dansk Guldsmedekunst. — En Bordopsats til Kammerherre Chr. Benzons paa Christiansdal, modelleret af H. Olrik og udført af Michelsen, maa regnes til de værdifuldeste Arbejder, der af dette Slags hidtil var forarbejdet i Landet (jvfr. Ill. Tid. 1. Decbr. 1861).

Side 70. Om Chr. IX's Faddergave til sin Dattersøn se Ill. Tid. 30. Oktbr. 1864.

Side 71. Pariserudstillingen 1855: se Catalogue spécial des produits du Danemark, Paris 1855; Fædrelandet 1855, Nr. 258, 272 og 276. — Den danskfødte Arkitekt og Mekaniker Benjamin Schlick, der da opholdt sig i Paris, udstillede en Del forskellige Guld- og Sølvgenstande.

Side 72. De ældste danske Industriudstillinger: se bl. a. Udsigt over den af Industriforeningen foranstaltede Udstilling 1844, navnlig S. 106 og 114 f., samt Dansk Folkekalender 1853. Jvfr. Nyrop, Industriforeningens Hist., 1888.

Side 73. Sølvbryllupsopsatsen til Chr. IX se Ill. Tid. 9. Juni 1867.

— Udstillingsgenstande 1872, deriblandt den af Zeltner tegnede Rokoterrin: se Ill. Tid. for 18. Aug. 1872. — Om Gaven til Sir Edmund Monson findes en officiel Tilkendegivelse i Berl. Tid.'s Aftennummer for 12. Juni 1890.

Side 74. Bibelbind se Ill. Tid. 9. Jan. 1870.

Side 76. Om Opsatsen til Grev Sponneck se Ill. Tid. for 17. Juli 1864. — Andre Arbejder af Anton Michelsen se Nyrop, Dansk Guldsmedekunst, S. 128 ff., 151.

— Det citerede Stykke af H. C. Andersens Dagbøger, der ikke er medtaget af Collin (Clausen og Rist, Memoirer og Breve V), er velvilligst meddelt af Frk. Harriet Melchior. Den »Sekretær fra Ordenskapitlet«, som Digteren omtaler, er nuværende Konferensraad J. P. Aastrup; ogsaa de øvrige her nævnte Personer genkendes let. — Sølvbryllupssangen er trykt i Samlede Skrifter XII, S. 542 (2. Udg.). Originalmanuskriptet i Fam.s Eje.

Side 78. Om Bygningen af de vestjydske Baner se bl. a. Rigsdagstidende 1874—75 (Folketingets Forhandl.) Sp. 1399 ff. og 3758 ff.; jfr. Tillæg B. Sp. 323—26.

Side 81. Om Carl Michelsens senere Virksomhed se Biogr. Lex.

FORTEGNELSE OVER BILLEDERNE.

	Side
Parti fra Hasmark (Fotografi)	9.
Smedemester og Stiftsdyrlæge Peder Michelsen (Akvarel, tilhører Hofjuveler Carl Michelsen)	10.
Mette Michelsen (Akvarel, tilh. samme).....	11.
Peder Michelsen med Familie (Silhouet, tilh. samme)	13.
Docent ved Landbohøjskolen Gustav Michelsen, 1829 (Tegning af E. Bæ- rentzen, tilh. samme)	15.
Caroline Michelsen (Tegning af Gustav Michelsen, tilh. Enkefru C. Husher)	18.
Kammerassessor Jens Hansen med Hustru og Datter, ca. 1836 (usigneret Akvarel af Edv. Lehmann, tilh. samme)	19.
Elisabeth Michelsen (Fotografi)	21.
Konsul Abildgaard Michelsen (Fotografi efter ældre Original, tilh. Fru C. Dahl)	23.
Søren Hansens Gaard i Odense (Maleri, tilh. Enkefru Johanne Hansen, f. Bagge)	25.
Helene Marie Dall (Pastel, tilh. Fru Anna Lorenzen)	26.
Prokurator Søren Hansen (Maleri, tilh. samme)	27.
Toldkasserer Johannes Dall med Hustru og Datter (Silhouet, tilh. Hofjuveler Carl Michelsen)	28.
Elise Hansen, f. Lindegaard, og Prokurator Søren Hansen (Blyantstegninger af C. A. Benzon, tilh. samme)	29.
Oberst Emil Hansen som Dreng (Blyantstegning af C. A. Benzon, tilh. samme)	30.
Brødrene Hansen 1848 (Daguerreotypi)	31.
Ida Hansen (Maleri, tilh. Fru Anna Lorenzen)	35.
Søren Hansens Have, ca. 1840 (Maleri, tilh. Hofjuveler Carl Michelsen) ...	36.
Anton Michelsens Mesterstykke (Orig. tilh. samme)	40.
Ungdomsportræt af Anton Michelsen (Tuschtegnning, tilh. Fru Anna Lorenzen)	43.
Byzantinsk Vase, udført af Anton Michelsen i Paris (Orig. i Kunstgewerbe- Museet i Berlin)	48-49.
Hjørnet af Gothersgade og Grønnegade (Fotografi).....	55.
Anton og Ida Michelsen 1847 (Daguerreotypi)	57.
Det gamle Hus paa Kongens Nytorv (Fotografi).....	59.
Mette Michelsen og Datteren Elisabeth (Daguerreotypi).....	60.
Ane Kirstine Møller (Fotografi)	61.
Anton Michelsen med Hustru og Søsteren Elisabeth, 1870 (Fotografi)	65.

	Side
Bellevue 1872 (Maleri af Heinr. Buntzen, tilh. Fru Johanne Hansen, f. Bagge)	67.
Guldbæger, Chr. IX's Faddergave til sin førstefødte Dattersøn 1864, tegnet af Heinr. Hansen (Orig. i England)	70.
Opsats, Sølvbryllupsgave til Chr. IX. 1867, tegnet af Heinr. Hansen (Orig. i Grækenland; Gengivelsen efter Træsnit i Ill. Tid.)	73.
Bibelbind, Brudegave til Kronprinsesse Louise 1869, tegnet af Chr. Hetsch (Orig. i Dronningens Privateje)	74.
Sølvterrin, tegnet af Th. Zeltner (udført til Udstillingen 1872)	75.
Sølvopsats, Gave til Grev Sponneck 1864, tegnet af C. Peters (Orig. i Stockholm)	76.
H. C. Andersens Sølvbryllupssang (Brudstykke af Forfatterens Manuskript)	77.
Album, skænket Ægteparret Michelsen ved deres Sølvbryllup (Orig. tilh. Hofjuveler Carl Michelsen)	78.
Anton og Ida Michelsens Børn, 1872 (Fotografi)	79.
Ida Michelsen, ca. 1885 (Amatørfotografi)	81.
Titelvignet og 2. Afsnits Slutningsvignet (S. 39) af Gudmund Hentze; Vignetten efter sidste Afsnit (S. 82): Smykker efter oldnordiske Motiver (af Brudegaverne til Prinsesse Alexandra 1863).	

TAVLER OVER
ANTON OG IDA MICHELSENS SLÆGT

TAVLE OVER ANTON MICHELSENS SLÆGT

PEDER CHRISTENSEN SMED I HASMARK,

født ca. 1624, begr. 23. Juni 1689. Gift 1. Gang 27. Febr. 1653 med Margrethe Simonsdatter, født ca. 1618, begr. 20. Decbr. 1657; gift 2. Gang 2. Maj 1658 med Kirsten Kristoffersdatter, født ca. 1615, begr. 18. Oktbr. 1671; gift 3. Gang 7. Januar 1672 med Karen Jespersdatter, født 1650, døbt 22. Decbr., begr. 11. Januar 1725.

1. CHRISTEN SMED I HASMARK,
døbt 16. Maj 1654, begr. 6. Januar 1737, gift med
Anne Nielsdatter, der begravedes 27. Maj 1730.

1. Simon,
døbt 13. Januar 1656, begr. 28. Maj 1741,
gift 12. Juni 1687 med Anne Jensdatter.

3. Mads,
døbt 12. Januar 1673,
begr. 26. Febr. 1673.

3. Kirstine Margrethe,
døbt 27. Juli 1679.

3. Jesper,
døbt 5. April 1683.

Anne,
døbt 6. Januar 1684.

Peder,
døbt 12. August 1688.

Niels,
døbt 22. Maj 1692.

Peder,
døbt 24. Februar 1695.

CHRISTIAN SMED I HASMARK,
døbt 31. Juli 1701, begr. 25. Maj 1757;
gift 5. Oktober 1727 med Maren Kathrine Hen-
riksdatter, døbt 8. August 1706,
begr. 13. Januar 1765.

Anne,
døbt 18. April
1728.

Henrik,
døbt 19. Marts
1730.

Boel,
døbt 9. Februar
1732.

Peder,
døbt 17. Januar
1734.

MICHEL SMED I HASMARK,
døbt 26. Juli 1739, † 25. Januar 1816; gift 12. Oktbr.
1764 med Karen Rasmusdatter, døbt 1. Novbr. 1731,
begr. 7. Maj 1807.

Gustav,
døbt 2. August
1744.

Anton,
døbt 2. Februar
1746.

Christian,
døbt 25. Maj 1766.

Rasmus Smed i Hasmark,
døbt 29. Januar 1769.

Povel,
døbt 20. Januar 1771.

PEDER MICHELSEN,
døbt 4. Septbr. 1774, † 11. April 1830; Smedemester og
Stiftsdyrlæge i Odense. Gift 4. Maj 1799 med Mette
Nielsdatter, født paa Pugholm 4. Novbr. 1775,
død i Kbhvn. 16. Oktbr. 1867.

Gustav Michael Michelsen,
f. 25. Febr. 1800 i Martofte, Stubbe-
rup Sogn, † i Kbhvn. 28. Juni 1846;
Docent ved Veterinærskolen. Gift 1845
med Murdochine Nicoline Brinck;
f. 12. Juni 1817, † i Berlin Maj 1892
(g. 2. G. 1852 med Pastor A. W. Müller,
f. i Berlin 11. Juni 1816, † smstds.
Maj 1892).

Caroline Kirstine
Michelsen, f. 9. April
1802 i Odense, † i
Kbhvn. 19. Novbr.
1872. Gift 9. Novbr.
1827 med Kammer-
assessor Jens Hansen,
f. 8. Aug. 1779, † i
Kbhvn. 12. Febr. 1855.
(2 Børn.)

Niels Christian Michelsen,
f. 10. April 1804 i Odense,
† smstds. 6. Novbr. 1839;
Smedemester i Odense. Gift
1839 med Eline Cathrine
Nielsen, f. 19. Jan. 1818,
† 15. Febr. 1897 (g. 2. G.
1841 med Malermester
Rasmus Løngreen).

Frederik Michelsen,
f. 10. Oktbr. 1806 i
Odense, † i Ravne-
bjerg.

Anton Michelsen,
f. 1. Juli 1809 i Odense,
† i Kbhvn. 14. Decbr.
1877; Hofguldsmed, Hof-
og Ordensjuveler. Gift
6. Febr. 1847 med Ida J.
C. M. Hansen, f. i Odense
25. Aug. 1815, † i Kbhvn.
13. Novbr. 1889.

Elisabeth Michelsen,
f. 28. Decbr. 1811 i
Odense, † ugift i
Kbhvn. 12. Marts
1890.

Lars Ferdinand
Michelsen,
f. 18. Decbr. 1814
i Odense,
† smstds. 3. Febr.
1821.

Erik Peter Christian
Abildgaard Michelsen,
f. 17. Maj 1817 i Odense,
† i Faaborg 27. April 1894;
Købmand og svensk-norsk
Konsul. Gift 22. Aug. 1845
med Maren Cathrine
Rasmussen, f. 18. Juni 1817,
† 4. Novbr. 1895.

Niels
Christian
Michelsen,
f. i Odense
13. Febr.
1840.
Ugift.

Albert
Michelsen,
f. i Kbhvn.
4. Novbr.
1847,
† smstds.
29. Septbr.
1848.

William Henry
Michelsen,
f. i Kbhvn.
31. Maj 1849,
† ugift 6 Jan.
1876; Juveler.

Carl Michelsen,
f. i Kbhvn. 30. Septbr.
1853; Hof- og Ordens-
juveler. Gift
12. Maj 1880 med
Ellen Margrethe
Ulrich, f. 21. Septbr.
1861.

Anna Thyra Helene
Marie Michelsen,
f. i Kbhvn. 10. Juli
1858. Gift 23. Juni
1885 med Dr. med.
P. A. Lorenzen,
f. 15. Decbr. 1858.

Jens Peter
Christian
Michelsen,
f. 30. Juni 1846;
Handelsmand
i Hamborg.
Ugift.

Caroline Mathilde
Michelsen,
f. 7. Juli 1847.
Gift 3. Febr. 1882
med Grosserer
William Dahl,
f. 20. Novbr. 1842.
(1 Barn.)

Augusta
Christine
Michelsen,
f. 30. Jan.
1849.
Ugift.

Ida Elisabeth Michelsen,
f. 12. Juli 1854, † 17. April
1908. Gift 11. April 1876
med Landstingsmand,
Kancelliraad C. L. Pagh,
f. 17. Januar 1841.
(4 Børn.)

Paul Ulrich
Michelsen,
f. i Kbhvn.
11. Oktbr. 1881;
Premierløjtnant.

Johanne Hilda
Michelsen,
f. i Kbhvn.
6. April 1883.

Karen Margrethe Michelsen,
f. i Taarbæk 29. Maj 1885.
Gift 10. Marts 1908 med Hof-
juveler Otto Max Werner i
Berlin, f. smstds. 27. Novbr. 1871.
(Datter: Liselott, f. 25. Marts 1909.)

TAVLE OVER IDA MICHELSENS SLÆGT

Hans Nielsen, † 16. Juni 1809, Gartner paa Christiansdal.	Gift 10. Juni 1780 med	Margrethe Henriksdatter, † 5. Januar 1839.	Damianus Thomsen Dall, f. 1712, † 1775. Præst til Dalbyneder og Raaby, Provst.	Johannes Dall, f. 7. Aug. 1757, † 24. Novbr. 1830. Toldkasserer i Hjerding.	Gift 19. Septbr. 1788 med	Hans Jørgen Obel, f. 1717, † 1788. Præst til Gudum, Provst.	Cecilie Cathrine Obel, døbt 3. Jan. 1753, † 26. Juni 1824.
---	---------------------------	---	---	--	------------------------------	---	--

---

Søren Hansen,
døbt 21. Novbr. 1783, † 18. Oktbr. 1858,
Prokurator i Odense, Kancelliraad.

Gift 1. Gang
med

Helene Marie Dall,
f. 29. Septbr. 1792, † 3. Maj 1818.

IDA JOHANNE CECILIE MARGRETHE HANSEN,
f. 25. August 1815, † 13. Novbr. 1889.
Gift med Hofguldsmed Anton Michelsen.

Søren Hansen,
gift 2. Gang 5. Novbr. 1821 med Elise Lindegaard,
f. 25. Maj 1793, † 7. Juli 1867.

Carl Emil Hansen,
f. 28. Juli 1822, † 16. Febr. 1888;
Oberst i Rytteriet.
Ugift.

Helene Marie Salomine Hansen,
f. 18. Jan. 1824,
† ugift 4. Novbr. 1884.

Henrik Christian Hansen,
f. 2. Septbr. 1826, † 4. Juni 1900; Distrikts-
læge i Hørsholm. Gift 25. Maj 1864 med
Johanne Marie Emilie Bagge, f. 2. Decbr. 1844.